

Universitetsnytt

FÖR MEDARBETARNA VID STOCKHOLMS UNIVERSITET | DECEMBER 2013 | NR 6

Äntligen doktor Ida!

Möt Ann-Christin
Cederborg

*Stort tryck på ny
teckenspråksutbildning*

Så tycker
doktoranderna

GREKISKA DROPPSTENAR

AVSLÖJAR FORNTIDA

KLIMAT

Open access här för att stanna

DET HAR VARIT en del medial uppmärksamhet på sistone gällande en JK-anmälan mot Stockholms universitet. Universitetsbiblioteket har digitaliserat avhandlingar i ACTA-serien och offentliggjort dem via DiVA utan att först ha inhämtat tillstånd från författarna, vilket krävs enligt upphovsrättslagen. Det hela började med ett kritiskt reportage efter ett anonymt tips till SvD. Men intressant nog tog debatten snart en annan vändning. Både i sociala medier, i nyhetsartiklar och i en ledare i SvD har många tvärtom trätt fram till universitetets försvar och hävdat att det snarare är lagen som är föråldrad.

Brott mot upphovsrättslagen kan naturligtvis inte försvaras, men principen för spridning av forskning borde vara glasklar. Forskningsresultat tillkomna med stöd av offentliga medel hör hemma i det offentliga. Det borde därtill ligga i den enskilda forskarens intresse att nå ut så brett som möjligt. Open access som grundprincip för vetenskaplig publicering har kommit

för att stanna. Vetenskapssamhället har redan bejakat utvecklingen. Men det återstår ett antal hinder, juridiska såväl som publiceringspolitiska.

Samtidigt har det också kommit fram att Vetenskapsrådet planerar att lägga ner tidskriftsstödet inom HS-området – det sista som har kvar denna stödform. Det är dessvärre för tidigt. Open access-publicering är inte gratis, och i synnerhet inom HS-området har den visat sig svår att finansiera – även om utvecklingen går snabbt framåt.

Idag riskerar den enskilda forskaren att hamna i kläm mellan de kommersiella förlagens ekonomiska intressen och de bibliometriska kraven – som vanligen gynnar just dessa förlag. Det är därför viktigt att alltför kunna erbjuda institutionellt stöd för open access-publicering, så att det inte helt enkelt blir de som har mest pengar som segrar i den bibliometriska konkurrensen. På sikt måste de kommersiella förlagens

makt brytas. Vi skriver artiklarna och refereegranskar dem gratis – bara för att sedan betala dyrt för tillgång till dem. Det är inte rimligt, och teknikutvecklingen har gjort att det inte är nödvändigt.

Stockholms universitet vill givetvis även främja öppen publicering av forskningsresultat. Vi söker nu lösningar för att kunna fortsätta vårt digitaliseringsprojekt. Samtidigt behövs en dialog inom sektorn, och med Vetenskapsrådet, om framtida publiceringsstrategier, istället för att vi fränthänder oss besluten till de kommersiella förlagen. Fri tillgänglighet till forskningens resultat är alltför viktigt.

ASTRID SÖDERBERGH WIDDING, Rektor

▶ rektor@su.se

Citatet

» Skulle jag mata duvorna!? Pensionsålder är en social artefakt, det är inget som jag fäster mig vid.

ASSAR LINDBECK, professor emeritus vid Institutet för internationell ekonomi, i en intervju i Dagens Samhälle den 24 oktober 2013.

Siffran

230

Antalet avhandlingar som spikades 2012 vid Stockholms universitet.

RÄTTELSE:

I förra numret av tidningen fanns på denna sida ett citat som felaktigt tillskrevs rektor Astrid Söderbergh Widding. Det var i själva verket Johan Schnürer, vice rektor vid Sveriges Lantbruksuniversitet, som vid ett arrangemang hos Naturvetarna i september sade "Som rektor är man lite som en talangscout i en fotbollsklubb och åker runt i världen för att hitta duktiga forskare".

Innehåll

NYHETER

- 4 30 miljoner till SweTox och forskning om hormonstörande ämnen
- 5 Stort tryck på kandidatutbildning till teckenspråkstolk
- 6 Digitaliseringsprojekt avvaktar avtal
- 7 Alumner vill hålla kontakten
- 8 Miroslav Lustinsky Årets miljöprofil 2013

- 9 Ökad autonomi oberoende av verksamhetsform
- 10 Introduktion och karriärvägledning måste bli bättre

PROFILER

- 12 Ann-Christin Cederborg
I ögonhöjd med de utsatta barnen

- 14 Nya mallar för marknadsföring av externa evenemang

- 15 Sex nya Wallenberg Academy Fellows
- 16 Ny forskarskola om internationella studier
- 17 Rekryteringsbesök i Kina

REPORTAGE

- 18 Äntligen – doktor Ida!

FORSKNING

- 22 Kamp om historiska handelsskepp bas för internationell rätt

- 23 Forskning ska ge effektivare miljötillsyn
- 24 Grekiska droppstenar avslöjar forntida klimat

26 NAMN OCH NYTT

30 IN ENGLISH

32 KRÖNIKAN

Universitetsnytt är tidningen för medarbetarna vid Stockholms universitet. Upplagan är 6 700 exemplar.

ADRESS Kommunikationsavdelningen, Stockholms universitet, 106 91 Stockholm

ANSVARIG UTGIVARE Sofie Mauritzon **REDAKTÖRER** Per Larsson och Eva Enarson

GRAFISK FORM OCH LAYOUT Matador kommunikation

OMSLAGSFOTO Johan Jeppsson

OMSLAGSBILD I slutet av oktober disputerade Ida Bertell vid Institutionen för pedagogik och didaktik. Ta del av hennes personliga artikel från sin tid som doktorand.

TRYCK DanagårdLITHO, ett miljöcertifierat tryckeri

ISSN 1103-2375

SYNPUNKTER OCH TIPS? HÖR AV DIG!

Per Larsson,
redaktör
per.larsson@su.se
tfn 08-16 44 64

Nästa nummer kommer ut 20 februari.
Manusstopp i slutet av januari.

**Stockholms
universitet**

December - dofternas och smakernas månad

Saffran, den självklara julkryddan, dyr som guld. Kommer från den lilla lökväxten *Crocus sativus*. Av tradition formas saffransdeg till olika figurer vid Lucia och jul. Prästens hår, Lussekatt, Kuse och Julbock. Det arabiska ordet zafaran betyder gul, en helig färg, symbol för kunglighet och rikedom. Förmögna romare badade i saffran. Som läkeört omnämndes saffran i kinesiska örtaböcker redan för flera tusen år sedan. Att saffran dessutom ansågs vara uppiggande för kärlekslivet berättas det om både i den grekiska mytologin och i Bibelns Höga Visa.

FOTO EVA DALIN

Bergianska trädgården
bjuder på julutställning
de två första helgerna
i december.

30 miljoner till SweTox och forskning om hormonstörande ämnen

Forskningsrådet Formas har beviljat 30 miljoner kronor till forskning om hormonstörande ämnen. Det är ytterligare ett steg mot att förverkliga SweTox Research Center i Astra Zenecas tidigare anläggning i Södertälje. Där skapar nu tio svenska universitet en nationell plattform för forskning om hur kemikalierna i vår vardag påverkar miljö och människors hälsa.

TEXT PER LARSSON | FOTO ASTRA ZENECA OCH EVA DALIN

I läkemedel, kosmetika, livsmedel, hygienprodukter och andra konsumentprodukter finns tiotusentals kemikalier som vi bättre behöver förstå hur de påverkar miljö och hälsa. För att samordna och stärka svensk forskning om hur kemikalier påverkar oss människor och vår omgivning skapar nu tio svenska universitet gemensamt en nationell plattform genom det Formasfinansierade projektet, EDC-2020, inom SweTox RC.

Genom att ta över Astra Zenecas nedlagda anläggning för säkerhetsbedömning av läkemedel i Södertälje kommer SweTox RC att ha tillgång till en av världens största och mest erkända anläggningar inom området. AstraZeneca har under årens lopp satsat motsvarande en halv miljard svenska kronor i denna anläggning, där SweTox RC även får ta över utrustningen.

Formas satsar 30 miljoner på SweTox
Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse har tidigare tillsammans med Karolinska Institutet gått in med anslag för att möjliggöra satsningen. Nu kommer besked om ytterligare ett viktigt anslag då Formas beviljat en ansökan på 30 miljoner kronor till forskning om hormonstörande ämnen vid SweTox-projektet EDC-2020. Anslaget gäller för åren 2013-2015 med möjlighet till ytterligare tilldelning av medel för åren 2016 och 2017.

– Vi är otroligt glada att vår ansökan beviljats. Det är den största enskilda forskningssatsningen för en giftfri miljö någonsin, säger Harriet Wallberg Henriksson, tidigare rektor vid Karolinska Institutet, som leder arbetet med att samordna universitet.

– Vi ser en oroande ökning av flera hormonrelaterade folksjukdomar som diabetes och vissa cancerformer. Samtidigt visar experiment att flera vardagskemikalier kan störa hormonsystemen. Vi måste samarbeta för att lösa frågan om hormonstörande ämnen, säger Harriet Wallberg Henriksson.

800 hormonstörande kemikalier

Det finns idag cirka 800 kända hormonstörande kemikalier som kan påverka människor och djur. Ett av dessa ämnen är bisfenol A som forskarna tror har samband med hormonrela-

Flygfotot visar Astra Zenecas tidigare anläggning i Södertälje dit SweTox Research Center kommer att flytta.

terade sjukdomar, som diabetes typ 2, fetma, ADHD och cancer. Forskarna behöver lära sig mer om hur dessa kemikalier påverkar människokroppen, i vilka halter de är farliga och att utveckla säkerhetsbedömningar av kemikalierna. Inom ramen för SweTox RC skapas nu en stark forskningsplattform och även möjlighet att föra ut nyvunnen kunskap till myndigheter och företag. Anslaget ska även bidra till ett närmare samarbete med världsledande experter på området och till att upprätta en svensk forskarskola för breddad och fördjupad utbildning vad gäller kemikalier, hälsa och miljö.

SweTox – en viktig plattform

Frågan om hur vi ska hantera miljö och hälsorisker med hormonstörande kemikalier är komplex och kräver samarbete mellan olika forskningsdiscipliner, enligt Christina Rudén, professor i ekotoxikologi och medsökande från Stockholms universitet.

– SweTox RC kan bli en viktig plattform för sådant samarbete och bidra till att svensk miljötoxikologisk forskning kan stärkas och utvecklas. En viktig målsättning, Christina Rudén

som jag ser det, är att bidra till policyutvecklingen för hormonstörande kemikalier inom EU.

Ansluter till FN-rapport

Forskningen inom ramen för EDC-2020 kommer till stor del att ansluta till den rapport från FN:s miljöprogram UNEP och världshälsoorganisationen WHO som tidigare i år presenterats om riskerna med hormonstörande ämnen för människa och miljö.

– Det är mycket tillfredställande att Formas tagit beslut om att stödja EDC-2020. Det visar att man tagit till sig den behovsanalys som UNEP/WHO gjort och rekommendationerna om hormonstörande kemikalier, säger Åke Bergman, professor i miljökemi vid Stockholms universitet och koordinator för rapporten från UNEP/WHO.

Tio universitet bakom SweTox

De universitet som står bakom SweTox är Karolinska Institutet (administrativt ansvarigt), Göteborgs universitet, KTH, Linköpings universitet, Lunds universitet, Stockholms universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Umeå universitet, Uppsala universitet och Örebro universitet. ■

► www.swetox.se

Stort tryck på kandidatutbildning till teckenspråkstolk

I höstas startade landets första kandidatprogram i teckenspråk och tolkning vid Stockholms universitet.

TEXT MARIA LEIJONHJELM | FOTO EVA DALIN

– Statusmässigt är det ett lyft att det äntligen är möjligt att ta en akademisk examen i teckenspråkstolkning, säger Magnus Ryttervik, huvudansvarig för färdighetsträningen.

Stockholms universitet har en lång tradition av teckenspråksutbildning på grundnivå, sedan 1981 för döva, och sedan 1987 också för hörande. De fristående kurserna får nu sällskap med ett kandidatprogram, som sker i samarbete mellan Tolk- och översättarinstitutet vid Institutionen för svenska och flerspråkighet och Avdelningen för teckenspråk vid Institutionen för lingvistik. Det treåriga programmet är ett akademiskt alternativ till den fyraåriga utbildning i teckenspråkstolkning som ges vid sju folkhögskolor.

– Att klara samma sak på bara tre år är en enorm, men inte omöjlig, utmaning. Jag brinner för att lära ut mitt älskade – och användbara – språk till hörande, säger Magnus Ryttervik på teckenspråk medan tolken, som sitter mitt emot honom simultantolkar, dvs. tolkar samtidigt som Magnus pratar.

Praktisera utanför klassrummet

En skillnad mellan teckenspråkstolkning och annan språktolkning är just att samtalet inte behöver stanna upp medan tolken översätter. Å andra sidan ger simultantolkning minimalt utrymme för tvekan från tolkens sida.

Redan efter några månaders studier kan de

drygt 30 studenterna på programmet föra ett trevande samtal på det nya språket, men det är långt kvar innan de kan tolka mellan teckenspråk och svenska i båda riktningarna.

– För att klara utbildningen behöver många av studenterna ta del av teckenspråkskulturen också på annat sätt än genom undervisningen, till exempel delta i verksamheterna vid Dövas hus.

Färdighetsträningen den första terminen ägnas till stor del åt träning i att å ena sidan teckna med händerna, å andra sidan uppfatta det sagda med ögonen. De ansiktsuttryck som ledsagar tecknen har bland annat samma grammatiska funktion som ordföljden i svenskan. Höjda ögonbryn till exempel signalerar att meningen är en fråga.

– Hörande behöver ljud, vi behöver kropps- och ögonkontakt, förklarar Magnus Ryttervik, som i många år varit teckenspråkslärare inom folkhögskolan.

Utvecklande för uppmärksamheten

– Många studenter berättar att deras vänner tycker att de har blivit så trevliga sedan de började sin utbildning. Jag tror att det beror på att de omedvetet är mer uppmärksamma och tittar mer än tidigare på den de talar med. Under det tredje utbildningsåret sker en uppdelning i två linjer. Inom inriktningen teckenspråkstolkning ges framför allt fördjupad färdighetsträning i tolkning och möjlighet till praktiskt tillämpning. Inom teckenspråk ligger fokus på fördjupade kunskaper i teckenspråk.

Sista terminens examensarbete skrivs inom ramen för de valda fördjupningsstudierna.

– Många tolkar vill efter några år vidareutbilda sig. Tack vare den akademiska teckenspråkstolkutbildningen finns det nu en plattform för vidare magister- och forskarutbildning.

Stort behov av teckenspråkstolkar

I Sverige finns mer än tiotusen döva och behovet av teckenspråkstolkar är stort. Mer än 200 personer sökte till utbildningen, Linus Martinell hör till dem som kom in. Hans pappa är hörande och hans mamma är döv. Några av hans klasskamrater är liksom han coda, children of deaf adults, och ytterligare några har läst teckenspråk för nybörjare, men förkunskaper i teckenspråk är inget krav för att klara utbildningen. Trots försprånget framför de som inte haft någon tidigare kontakt med teckenspråksvärlden, tycker Linus Martinell att utbildningen är krävande – men givande.

– Förra året läste jag engelska, min plan är att i framtiden tolka mellan talad engelska och tecknad svenska. På så sätt kommer döva kunna tillgodogöra sig till exempel engelskspråkiga föreläsningar. Inget av språken är mitt modersmål. Det är det som är den stora utmaningen! ■

Mer än 200 personer sökte till teckenspråkstolkutbildningen som startade i höstas. Linus Martinell hör till en av dem som kom in. Även om han har erfarenhet av teckenspråk hemifrån tycker han att utbildningen är krävande, men också mycket givande.

Digitaliseringsprojekt avvaktar avtal

I ETT DIGITALISERINGSPROJEKT vid Stockholms universitetsbibliotek har samtliga doktorsavhandlingar från Stockholms högskola, samt avhandlingar publicerade i ACTA-serier från Stockholms universitet, publicerats digitalt i DiVA. Då dessa publicerats utan avtalslicenser är avhandlingarna för närvarande dolda i systemet i väntan på att tillstånd ges eller avtal förhandlats fram.

Det rör sig om drygt 1 500 doktorsavhandlingar som publicerats digitalt. Författarna till avhandlingarna har inte tillfrågats om tillstånd för publicering. Istället har avpublicering skett i de fall berörda författare hört av sig med invändningar mot digital publicering. Stockholms universitet har nu anmälts till Justitiekanslern för brott mot upphovsrättslagen.

– Vi kan konstatera att det skett ett brott mot upphovsrätten och att det har funnits juridiska brister i hanteringen av detta projekt vilket är olyckligt, säger Jonas Holm, jurist vid Ledningskansliet.

Hoppas återuppta publicering

De inscannade avhandlingarna är nu dolda i DiVA och kan för närvarande inte nås. De avhandlingar där det finns tillstånd från författarna kommer att identifieras och återpubliceras.

– Det är vår förhoppning att vi ska kunna återuppta publiceringen genom att sluta

avtal, antingen centralt via en upphovsrättsorganisation eller med respektive författare. Det kan finnas möjlighet att avtalslicensiera med en organisation i och med en lagändring om avtalslicensiering. Vi söker nu en avtalspart för dessa förhandlingar, säger Jonas Holm.

Digitaliseringsprojektet vid Stockholms universitetsbibliotek startade i mars 2011 i enlighet med tankarna bakom Open Access och ökad tillgänglighet av statligt finansierad forskning. En bakgrund till projektet är vikten av att publicerade resultat är synliga och lättillgängliga då digitalt publicerad forskning sprids och citeras i mycket större utsträckning jämfört med forskning som endast är tillgänglig i tryck. Från 2004 lägger forskarna själva ut sina avhandlingar i universitetsbibliotekets digitala arkiv. Från 2012 lades 80 procent av avhandlingarna in digitalt i arkivet av forskarna själva.

SOFIA LAGERGREN

Prisma – en ny portal som gör det lättare att söka forskningsmedel

Vetenskapsrådet, Formas (Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande) och Forte (Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd) håller på att bygga upp ett nytt ansökningssystem för att forskare i Sverige ska kunna söka forskningsmedel till de tre forskningsråden via en forskningsportal. Via portalen kommer forskare att kunna fylla i och samla alla uppgifter för sina ansökningar till de tre forskningsråden. Dessutom kommer forskarna att kunna föra in sina CV: n, hämta in publikationer från SwePub och PubMed samt registrera ytterligare publikationer.

Forskningsrådets målsättning är att under 2014 börja publicera mindre utlysningar i systemet för att senare publicera de stora utlysningarna för 2015.

Vad är nyttan med Prisma?

Prisma kommer att underlätta för den sökande att följa vad som händer med ansökan, få en överblick över varifrån forskningsmedel söks, ansöka om förlängning av dispositionstider, hämta in sitt CV och koppla till ansökan. En CV-tjänst kommer även att kopplas till ansökningssportalen. Det kommer också att vara möjligt att läsa upp en ansökan och ändra i den fram till deadline. För universitetet kommer det även att bli enklare att göra ekonomiska återrapporteringar och utvärderingar.

Vad händer härnäst?

Ytterligare finansiärer har beslutat sig för att ansluta sig till ansökningssystemet Prisma. Först ut är Energimyndigheten, Naturvårdsverket och Vinnova. Även andra finansiärer har signalerat att de kommer att överväga anslutning framöver.

Vetenskapsrådet, Formas och Forte kommer att gå ut med information om hur man använder sig av Prisma. Avdelningen för Forskningsservice har samordningsansvar för införande vid universitet, kontaktperson är Emre Özlü, emre.ozlu@su.se

EMRE ÖZLÜ

» För universitetet kommer det även att bli enklare att göra **ekonomiska återrapporteringar och utvärderingar.**

Emma Wikberg, Fysikum och Nina Wennberg, Centrum för modevetenskap, arbetar som alumnsamordnare på sina respektive institutioner.

Alumner vill hålla kontakten

”**KONTINUITET**” ÄR ETT nyckelord när alumnsamordnare på två institutioner beskriver vad som är viktigt för alumnaversamheten. Fysikum har ökat medlemsantalet i sin alumngrupp med 50 procent sedan i somras. Och många alumner tyckte det var roligt att Centrum för modevetenskap hörde av sig när de skickade en enkät i våras. Nu gäller det att fortsätta hålla kontakten med alumnerna och att förankra alumntanken hos studenterna, säger både Emma Wikberg på Fysikum och Nina Wennberg på Centrum för modevetenskap.

– Alumnerna är viktiga. De kan hjälpa oss att tydliggöra vad man kan göra efter studierna, säger Emma Wikberg som är studievägledare på Fysikum och samordnar alumnaversamheten på institutionen. I november var exempelvis alumner inbjudna till Fysikum för att berätta om sina erfarenheter från arbetsmarknaden på en av de kandidatträffar som institutionen regelbundet ordnar. Och alumnerna blir själva inbjudna till öppna föreläsningar och andra aktiviteter som alumndagen 3 oktober och Fysikums alumnkväll i november.

– De tycker att det är kul att få inbjudningar och information, många är intresserade av fortbildning.

Men Emma håller inte bara kontakten med de som redan är alumner. Hon försöker också väcka intresset för att nätverka som alumner redan hos studenterna. Bland annat genom att berätta om alumnnätverket i klasser och genom en ingång för alumner på institutionens hemsida.

– Det är lättare att locka till sig dem nu än tio år efter studierna, säger hon.

Också Centrum för modevetenskap satsar på att fånga upp de studenter som är på väg ut. Ämnet har funnits sedan 2006 och nu började det bli hög tid att samla ihop alumnerna, berättar Nina Wennberg som är kursadministratör och centrets alumnsamordnare. Och responsen har varit mycket positiv – i våras skickades en mejlenkät till tidigare studenter och många hörde av sig och ville fortsätta hålla kontakten och få information, trots att en del av dem flyttat utomlands.

– Tidigare har vi gjort punktinsatser, men nu är det dags att få in en rutin att fånga in de studenter som är på väg ut, säger Nina.

– Vi ska ordna en träff varje år och dessutom bjuda in dem till öppna föreläsningar och våra stora modesymposier.

KARIN TJULIN

Stockholms universitets alumnnätverk är öppet för alla som arbetar vid universitetet och inte bara för alumner. Mer information och anmälan: www.su.se/alumn

Fysikums aktiviteter på Alumndagen 2013 filmades och finns på Alba Novas webbplats.

Lärandemiljöer och trafikfrågor präglar Albanoarbetet

Stockholms universitet, KTH och Akademiska Hus fortsätter sitt arbete med att förverkliga det nya universitetsområdet Albano. För närvarande ligger fokus på projekt kring det framtida utnyttjandet av området, undervisningsmiljöer och trafik.

Framtidens lärandemiljöer handlar om att planera lokaler för dagens och morgondagens lärande både i Albano och på andra ställen inom universiteten. Även frågor om morgondagens kontor kommer att utredas. Arbetet kommer att intensifieras och formaliseras i ett gemensamt projekt under 2014. Det handlar till exempel om att utforma lärosalar och hörsalar med flexibla lösningar, läsplatser och grupparbetsplatser för studenter, att utveckla nya kontorsmiljöer och att skapa flexibla möjligheter för morgondagens teknik.

Kommunikationer

Albano har potential att binda samman de tre universiteten KI, KTH och Stockholms universitet både fysiskt och i gemensamma verksamheter och vetenskapliga utbyten. Av stor betydelse är trafikfrågan.

Tillgängligheten i och till området diskuteras nyligen på en workshop med trafikforskare på KTH som deltagare. För de lokala transporterna är gång- och cykelvägar viktiga att utveckla. På kort sikt är det busstrafiken som kommer att förse området med kollektivtrafik. Busstrafiken behöver utvecklas tillsammans med SL för att kunna möta de speciella behov av transporter som ett universitetsområde ställer. Den långsiktiga kollektivtrafiken till och från Albano ska utredas grundligare för att på längre sikt förse området med spårbunden trafik. Arbetet sker i ett projekt kallat Stärkt fysiskt samband.

Överklagan

Detaljplanen för Albano är överklagad och den juridiska processen förväntas ta upp till två år. Tills en tydlig indikation på hur den slutar finns, avvaktar projektet med direkt byggrelaterade kostnader. Det finns under tiden ett antal frågor som utreds vidare och analyser som ska fördjupas. En rimlig bedömning av första inflyttning är därmed år 2019.

– I och med att byggnadsprogrammet är klart har Albanoprojektet passerat en viktig milstolpe, säger (Stockholms universitets) rektor Astrid Söderbergh Widding. Nu måste vi få klarhet i överklagandeprocessen av detaljplanen innan vi kan lägga ytterligare ekonomiska resurser på projekteringsarbetet. Under tiden fortsätter vi planeringen.

EVA ALBREKTSON

» I och med att byggnadsprogrammet är klart har Albano-projektet passerat en viktig milstolpe

Minst andel fuskare vid Stockholms universitet

Drygt 800 studenter blev avstängda eller varnade för fusk under 2012. Det är ungefär samma antal som året innan, visar Universitetskanslersämbetets årliga rapport om högskolornas disciplinärenden. Uppsala och Stockholms universitet ligger i botten när det handlar om antalet disciplinärenden. På Stockholms universitet är andelen 0,17. Flest ärenden har Södertörns Högskola med 0,86 procent. Plagiering är fortfarande i särklass den vanligaste orsaken till att studenter varnas eller stängs av.

Konferens gör studenter klimatförhandlingssmarta

I november besökte USA:s Sverigebassadör Mark Brzezinski Stockholms universitet för att öppna en konferens där ett femtiotal studenter från 17 svenska lärosäten simulerade FN:s kommande klimatförhandlingar i Warszawa. Syftet med konferensen var att öka studenternas kunskap om hur FN:s klimatförhandlingar fungerar och innehöll rollspel om FN:s klimatförhandlingar, workshops och förhandlingar kring frågor om policies, ekonomi och naturresurser och avslutades med en fingerad presskonferens där studenterna fick presentera sina slutsatser och tankar kring klimatfrågan.

Konferensen arrangerades inom ramen för The Swedish American Green Alliance (SAGA), som bildades 2010 på initiativ av USA:s Sverigebassad och Sveriges regering. Vård för årets konferens var Miljö och resursdynamikgruppen vid Institutionen för naturgeografi och kvartärgeologi tillsammans med den gröna tankesmedjan Fores.

Mark Brzezinski i samtal med några av studenterna

FOTO PETER SCHLYTER

Miroslav Lustinsky Årets miljöprofil 2013

UTMÄRKELSEN ÅRETS MILJÖPROFIL gick till Miroslav Lustinsky vid IT-avdelningen som ansvarar för universitetets utskriftstjänst. Totalt åtta medarbetare nominerades.

Miroslav utsågs för att han i sitt arbete visat ett stort engagemang för miljöfrågor och på ett aktivt sätt fört fram de miljömässiga fördelarna med utskriftstjänsten. Han har också gett bra exempel på miljöförbättringar som lett till ekonomiska besparingar för en större verksamhet.

Motiveringen till priset är att han har ett brinnande intresse för att få med miljöaspekten i de universitetsgemensamma IT-tjänsterna och har med sin envishet och drivkraft lyckats etablera en tjänst som är på god väg att göra universitetet mycket miljövänligare. Hans medar-

tare menar att utan hans vilja och engagemang skulle miljöaspekten inte vara lika central idag.

40 institutioner eller motsvarande använder idag utskriftstjänsten för print och kopiering. De miljömässiga fördelarna är framför allt att utskriftsjobb som aldrig hämtas ut raderas per automatik och att användare manuellt kan radera oönskade utskrifter, vilket lett till en minskning med 30 procent.

Årets miljöprofil är Miljörådets utmärkelse för att lyfta fram en medarbetare på Stockholms universitet som på ett markant sätt har höjt miljömedvetenheten bland medarbetarna på en institution eller motsvarande. Senast utmärkelsen delades ut var 2008.

JENNY LILLIEHÖÖK

FOTO EVA DALIN

Miroslav Lustinsky vid IT-avdelningen är Årets miljöprofil. Han ansvarar för universitetets utskriftstjänst.

Ny karriärportal för universitets studenter

Studentavdelningen har lanserat en ny jobb- och karriärportal, MyCareer. Universitetets studenter erbjuds därmed att bli medlem i Europas största karriärnätverk.

Via sitt universitetskonto skapar studenterna en personlig kompetensprofil på MyCareer med information om utbildning och arbetslivserfarenhet. När de väl är registrerade kan de sedan söka jobb, praktik- och traineeplatser samt ex-jobb i såväl Stockholm, Sverige och hela världen. De går även att få information om och anmäla sig till universitetets egna karriärevenemang via portalen.

MyCareer har många funktioner som gör kontakten mellan arbetsgivare och studenter smidigare. Bland annat kan alla arbetsgivare som vill annonsera olika erbjudanden själva ladda upp annonser på portalen.

MyCareer är utformad i samarbete med det danska karriärnätverket Graduateland, som också ansvarar för drift, underhåll, försäljning och juridiska frågor.

Kontaktperson för portalen är Frida Andersson, studie- och karriärvägledare vid Studentavdelningen, frida.andersson@su.se

► www.su.se/mycareer

FOTO MY CAREER

Högskolestiftelser: Ökad autonomi oberoende av verksamhetsform

Stockholms universitet avvisar regeringens förslag att universitet och högskolor ska kunna drivas i den nya formen av högskolestiftelser.

TEXT SOFIA LAGERGREN

I Stockholms universitets remissvar understryks att de föreslagna högskolestiftelsernas autonomi är bristfällig. Dessutom är finansieringen av dem otillräcklig. Förslaget medför en rad försämringar för verksamheten, studenter och anställda. Stockholms universitet poängterar dock att det är mycket angeläget att lärosätenas självständighet blir föremål för fortsatt utredning.

– Utredningen som ligger till grund för förslaget var gjord på tjänstemannanivå helt utan dialog med sektorn. Det är nödvändigt att universiteten själva ges möjlighet att komma till tals ifråga om den framtida utvecklingen på forskningens och den högre utbildningens område. För framtiden vore det mest angelägna att själva sakfrågorna ställdes i centrum – vad universiteten rent faktiskt behöver ifråga om autonomi för att Sverige ska kunna gå framåt som kunskapsnation – istället för ideologiska frågor, säger rektor Astrid Söderbergh Widding.

Brister i utredningen

Bakgrunden är att regeringen i juni kom med ett förslag om en ny särskild stiftelseform, benämnd högskolestiftelse. Enligt promemorian är ett av syftena att öka lärosätenas handlingsfrihet. Stockholms universitet konstaterar att det finns grundläggande brister i utredningen. Underlaget för förslaget och förslagets konsekvenser är i hög grad osäkra.

– Istället för valfrihet mellan olika verksamhetsformer vill vi ha generella förbättringar av svenska lärosätenas självständighet. Därigenom kan varje lärosäte sedan, utifrån sina behov, utnyttja den ökade handlingsfriheten, säger Astrid Söderbergh Widding.

Astrid Söderbergh Widding har tidigare gjort ett inlägg i debatten om stiftelseformer i tidningen Curie. Hon pekar där tydligt på att just en ökad autonomi för lärosätena är nödvändig för framtiden och pekar på flera möjligheter för att lärosätena ska få mer handlingsfrihet.

Förslaget om högskolestiftelser har fått hård kritik från remissinstanserna, och redan innan svarstiden gick ut, meddelande regeringen att förslaget skjuts fram i upp till ett år. Vissa delar i förslaget, som exempelvis frågor kring studenternas rättigheter, konsekvenser för anställda och reglerna kring stiftelsernas ekonomiska redovisning till staten, ska utredas ytterligare.

Rektorer kräver omtag

Rektorerna vid Uppsala universitet, Stockholms universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Karolinska Institutet och KTH kräver ett rejält omtag i stiftelsefrågan i en debattartikel i Upsala Nya Tidning den 15 november. De menar att, som regeringen nu meddelat, utreda vissa sakfrågor ytterligare är bra, men att det inte är tillräckligt att

endast arbeta vidare på det hårt kritiserade förslaget om högskolestiftelser. Inför den process de fem rektorerna vill se, ställer de följande tre krav: Att flera väl genomlysta alternativ ställs mot varandra och konsekvensanalyseras, att landets lärosäten aktivt deltar i processen samt att det slutliga förslaget får en bred politisk förankring. ■

» Utredningen som ligger till grund för förslaget var gjord på tjänstemannanivå helt utan dialog med sektorn. Det är nödvändigt att universiteten själva ges möjlighet att komma till tals ifråga om den framtida utvecklingen på forskningens och den högre utbildningens område.

Augustpris till alumnen Lena Andersson

Lena Andersson, med en kandidatexamen i engelska, tyska och statskunskap från Stockholms universitet, belönades med 2013 års Augustpris i skönlitteratur. Boken "Egenmäktigt förfarande – en roman om kärlek" är ingen klassisk kärleksroman. I motiveringen till priset står bland annat att Lena Andersson "med kärv humor och enastående precision blottlägger förälskelsens systematiska självbedrägeri".

I ett alumnpporträtt på universitetets webbplats su.se från förra året berättade hon att hon drivs av en önskan att förstå

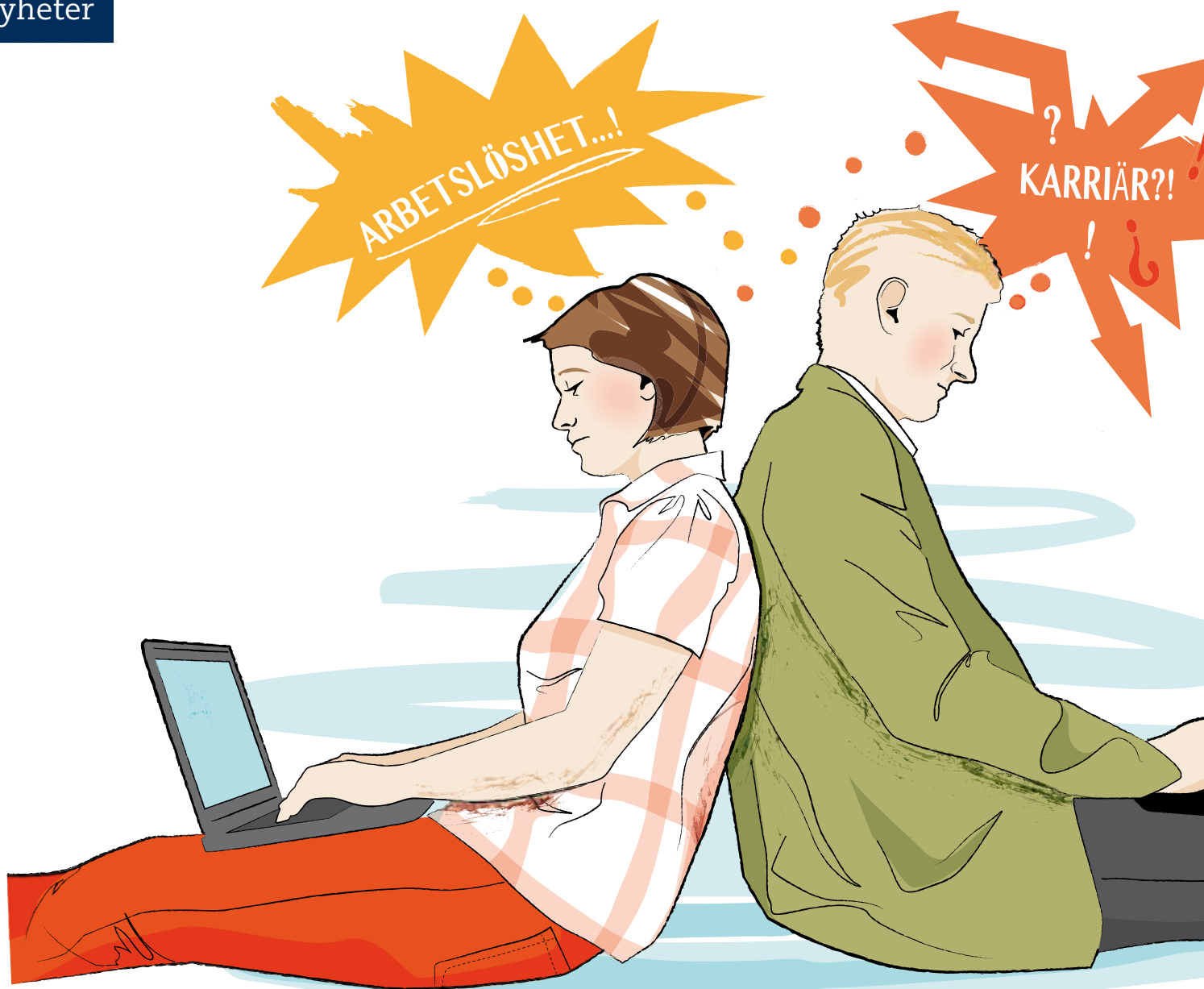
varför vi gör som vi gör, tänker som vi tänker och om det går att göra och tänka på annat sätt. Och att hon, när hon började skriva, inte förstod att man måste ha något att berätta och att hon själv verkligen hade det:

– I början var författardrömmen fånig och fåfång. Jag ville ge ut en bok och bli författare snarare än att berätta något. Jag kunde inte ens intressera mig själv för det jag skrivit, sa Lena Andersson då.

► Läs hela porträttet på su.se/samverkan/tidigare-student

FOTO SÖREN ANDERSSON

Doktorandenkäten:

Introduktion och karriärvägledning måste bli bättre

Stockholms universitets doktorander är i stort sett nöjda, visar den nya doktorandenkäten. Men det finns saker att förbättra, som introduktion och karriärvägledning.

TEXT PER LARSSON | ILLUSTRATION REBEKKA MORNIO | FOTO MALIN GARD

År 2003 gjorde studentkåren en enkät bland universitetets doktorander. Den visade att många, främst kvinnliga, doktorander ansåg att det fanns problem med arbetsmiljön. Nu har studentkåren följt upp hur doktorander-
nas situation förändrats i form av en enkät som gick ut i slutet av 2012. Under våren och hösten har resultaten sammanställts. Cirka 50 procent av de doktorander som fick enkäten – eller drygt 700 stycken – svarade. Det gör att resultaten är relativt statistiskt signifikanta.

Generellt visar det sig – glädjande nog – att doktoranderna har det bättre vid Stockholms

universitet än vad som är fallet i genomsnitt nationellt enligt Högskoleverkets Doktorand-spegel 2007/2008. Framförallt upplever doktoranderna att handledningen fungerar bättre, men det finns också doktorander som upplever allvarliga brister, säger doktorandombudet Fredrik Charpentier Ljungqvist.

En överväldigande andel är nöjda eller mycket nöjda med att de valt att doktorera och anser att utbildningen på forskarnivå är givande och av god kvalitet. 84 procent av de som svarat anser att deras utbildning på forskarnivå håller en bra eller mycket bra kvalitet.

Missnöje med karriärvägledning

Men det finns också missnöje. Fler doktorander är missnöjda än nöjda med den introduktion de fått. Doktoranderna är även mycket missnöjda med information och stöd för fortsatt karriär efter disputationen, oavsett om det gäller karriär inom eller utanför universitetsvärlden. Närmare hälften av doktoranderna oroar sig för att bli arbetslösa efter disputationen.

En annan brist som framkommer är att hälften inte upplever sin institution som en särskilt stimulerande forskningsmiljö. En stor del anser att kursdelen inom utbildningen på forskar-

Rebekka Mornio TT Nyhetsbyrån

Så många doktorander är:

Nöjda/mycket nöjda
med sin utbildning.

84%

nivå inte håller måttet och att de vetenskapliga diskussionerna håller en medioker nivå. Doktoranderna är dock generellt aktiva i att skaffa sig vetenskapliga nätverk utanför universitetet. Många är även mycket aktiva inom den "tredje uppgiften" som föredragshållare, experter eller populärvetenskapliga skribenter.

Kreativt men med friktioner

Många doktorander lägger ned mycket tid på sitt avhandlingsskrivande och arbetar även mycket med att undervisa och handleda studenter. De flesta upplever sitt arbete

Resultat i urval

- Många hade redan ganska tidigt under sina studier bestämt att de ville doktorera.
- Över 80 procent av doktoranderna har valt att doktorera av eget genuint ämnesintresse och inte av karriärhänsyn.
- De flesta doktorander upplever kraven på dem som "lagom" eller rimligt höga.
- De flesta doktorander har anställning som doktorand och är nöjda med den försörjningen, men de doktorander som har utbildningsbidrag eller stipendier är ofta missnöjda.
- Nästan alla doktorander upplever att föräldraledighet bland doktorander är accepterat vid deras institution.
- Hälften upplever inte sin forskningsmiljö på sin institution som särskilt kreativ.
- 19 procent av kvinnorna upplever negativ särbehandling och har upplevt sexuella trakasserier från studenter och institutionskollegor men få från handledare.
- Doktoranderna känner sig fysiskt mycket trygga vid Stockholms universitet och hot och våld är mycket ovanligt.
- Två av tre doktorander vill fortsätta att arbeta som universitetslärare/forskare och ofta gärna på Stockholms universitet.

som mycket kreativt, men en hel del upplever också brister i arbetsmiljön och friktioner med kollegor som ger upphov till stress. När det gäller arbetsbörda och stressindikatorer skiljer sig dock inte doktorandernas svar mycket från andra delar av arbetsmarknaden när det gäller högkvalificerade arbeten. Svaren visar vidare att de flesta heltidsaktiva doktorander arbetar i genomsnitt 40–49 timmar per vecka. Relativt få svarar att de känner att de arbetar så mycket att det inverkar negativt på hälsa och välbefinnande.

Generellt är det små skillnader i svaren fördelat på kvinnor-män eller efter fakultetstillhörighet. Det som går att observera är att samhällsvetare är något mindre nöjda än övriga. Fredrik Charpentier Ljungqvist tror, utifrån sina erfarenheter som doktorandombud, att det är vid ett mindre antal institutioner inom fakulteten som de flesta problemen finns.

– Vid de flesta institutioner är problemen

få eller till och med obefintliga. Däremot råder det stora arbetsmiljöproblem vid ett mindre antal institutioner och vid dessa mår många doktorander dåligt, vilket inverkar negativt på deras avhandlingsarbeten, säger Fredrik Charpentier Ljungqvist. ■

Kraftig ökning av högskolans forskningsresurser

Inom den svenska högskolan finns en tydlig trend mot större tyngd på forskning. Mellan åren 2008-2012 har universitetens och högskolornas intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå ökat med 19 procent, vilket motsvarar 5,7 miljarder kronor. Det visar en ny kartläggning av högskolans forskningsresurser som Universitetskanslersämbetet publicerar i dag.

Staten är den i särklass största forskningsfinansiären: över 70 procent av lärosätenas forskningsresurser kommer från staten. De statliga medlen har ökat med 4,4 miljarder kronor mellan 2008 och 2012, en ökning på 21 procent. Men även intäkter från andra forskningsfinansiärer har ökat stort, med 15 procent.

De totala forskningsintäkterna har ökat i stort sett på alla lärosäten. Den relativa ökningen har varit störst vid de fackinriktade universiteten, framför allt vid Chalmers och KTH.

På väg mot ny IT-strategisk plan

Just nu pågår ett omfattande arbete på IT-avdelningen med att ta fram en ny IT-strategisk handlingsplan. Planen kommer att innehålla ett antal aktiviteter för att säkerställa avdelningens förståelse för målgrupernas behov och att rätt prioriteringar görs. Under hösten har ett antal intervjuer genomförts med representanter från hela verksamheten för att skapa en så bred förståelse för nuläget som möjligt. Handlingsplanen kommer att implementeras i februari 2014 och sträcker sig över en 3-årsperiod.

– Arbetet med den nya strategin går enligt plan, säger IT-chef Joakim Winter. Det är viktigt att vi är lyhörda för behoven hos de som använder sig av våra tjänster och är transparenta i vår verksamhet. Vi har i dagsläget en hög nivå på vår drift och support och vi kommer även i fortsättningen att leverera moderna universitetsgemensamma IT-tjänster. Men vi vill nu ta ytterligare ett steg i vår verksamhet och bredda våra erbjudanden för att attrahera fler. Det finns idag till exempel en rad olika IT-system för samma sak på universitetet. Här kan IT-avdelningen höja sin kompetens och ta mer ansvar. Effekten av detta skulle bli både högre driftsäkerhet och mer kostnadseffektivt för hela universitetet.

EVA ENARSON

FOTO EVA DALIN

I ögonhöjd med de utsatta barnen

Ann-Christin Cederborg har under sitt forskarliv intresserat sig för utsatta barn och hur de blir bemötta av polis och rättsväsende. Hon drivs av ett rättvisepatos och nu bygger hon upp en forskarmiljö av internationell klass som fokuserar på barn och deras behov.

TEXT THOMAS HELDMARK | FOTO EVA DALIN

Ann-Christin Cederborg

Yrke: Professor och prefekt vid Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen.

Ålder: 61 år.

Familj: Man och tre barn.

Har alltid: En ljudbok örat, helst kriminalromaner.

Just nu "Den sanna historien om Pinocchio näsa" av Leif GW Persson.

Bästa bio: Broarna i Madison County med Meryl Streep och Clint Eastwood.

Hobby: Yoga.

Reser helst till:

Sommarstället på en ö vid östkusten.

Om jag var rektor för en dag: Då skulle jag

tillbringa den med studenterna i undervisningen och intervju dem för att ta reda på hur de trivs. Studenternas trivsel är en nyckel till universitetets framgång.

Ann-Christin Cederborg erbjuder sig att dela sin medhavda lunch. Vi äter butiksköpt mikrad laxpaj, rättvist delad på mitten. Ann-Christin Cederborg skär två avokados lika rättvist mitt itu men ser till att reportern får den utan mörka fläckar. Vi sitter i det lilla

lunchrummet högst upp i huset, runt omkring oss utslutande kvinnor som äter ur medhavda lunchboxar och småpratar till synes obekymrat.

Hon är inte storförtjust att bli föremål för ett personporträtt. På en direkt fråga säger hon att hon kommer från en familj där pappan förespråkade rättvisa. Rättvisa och jämlikhet. Det är i stort sett det enda hon vill berätta om sin bakgrund. Till och med uppgiften att pappan läste till ingenjör via Hermods tycker hon nästan går över gränsen.

– Det blir inte för privat det här va...?

Inte för att hon är någon blyg person, inte alls. Den korta skinnjackan med massor av nitar pekar åt ett annat håll. Liksom blicken bakom glasögonen, mörk och vaken. Och hennes sätt att prata om sin forskning och sitt internationella kontaktnät. Ingen blygsel kan jag spåra där. Hon drar sig inte ens att antyda att alla på institutionen inte odelat storgillar henne. Är man chef måste man ta beslut som inte passar alla. Så är det.

– Jag har ju varit tvungen att genomföra en del förändringar. Vi har ju universitetsledning och regelverk som sätter ramarna. Det har jag att rätta mig efter, inte hur man har jobbat här tidigare.

Ann-Christin Cederborg är prefekt på Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen, en av universitetets större institutioner och möjligen den snabbast växande. Sedan hon kom hit för fyra år sedan har arbetsplatsen svällt från 35 anställda till 130. Från att ha varit en ren forskningsinstitution ansvarar man nu för två stora professionsutbildningar, forskolläro- och fritidspedagogutbildningarna.

– Jag anställer folk hela tiden. Periodvis tycks det nästan vara det enda jag gör.

Själva intervjun äger rum i hennes hörnrum med utsikt åt två håll över Brunnsviken. I det vackra jugendhuset i mörkrött tegel bakom kanotklubben, under ekarna och lindarna, långt från höghusen på campus. Ann-Christin Cederborg ser ut genom fönstret.

– Ibland önskar jag att jag sysslade med blommor och blad istället.

I gränslandet mellan juridik och beteendevetenskap

Ann-Christin Cederborg har sysslat med allt annat än blommor och blad under sin forskarkarriär. Hennes forskning har handlat om barn i de mest utsatta situationer. Om grova sexuella övergrepp. Om hur polisen och rättsväsendet hanterar dessa barns vittnesmål. Om hur förståndshandikappade förhörs i rättegångssalar. Hon har närstuderat timtals av videofilmer från pedofiler för att få en förståelse för hur själva övergreppet kan vara så mycket grövre än det beskrivs av offren i rättegångar.

– Jag har rört mig ganska mycket i gränslandet mellan beteendevetenskap och juridik. Det stimulerar mig. Jag kommer från en tvärvetenskaplig bakgrund och jag har varit bihandledare åt jurister som forskat. Och så går jag igång när saker inte står rätt till. Det gjorde jag redan när jag var socionom.

Som socialarbetare och fältassistent i Örebro på 1970-talet ville hon nå ut till de hemlösa och förändra deras situation. Ganska snart såg hon att hemlöshet och utsatthet inte bara handlade om missbruk utan grep in i samhällsstrukturerna – och de löste man inte genom att finnas på gatan. Hon började arbeta på Barn- och ungdomspsykiatri och utbildade sig till psykoterapeut, och frågade sig om de metoder hon lärde sig verkligen hade dokumenterad effekt. Var fanns evidensen? Då började hon forska på Tema Barn vid Linköpings universitet.

I sitt avhandlingsarbete videofilmade hon 20 familjer och deras familjeterapisessioner. Där såg hon hur terapeuterna vände sig till mödrarna, men barnen glömdes bort. Papporna var sällan med alls. Hon undersökte hur olika sanningar växte fram och etablerades, inte sällan på terapeutens initiativ, aldrig på barnens.

Varken terapeuterna eller familjerna invände mot att bli filmade.

– En mamma sa till och med att det är bra att ni filmar, då skärper sig terapeuterna.

Kriterier för trovärdighet

Mycket av det vi kallar kunskap bygger på muntliga utsagor. Ann-Christin gick igång på debatten om huruvida barn ljugar om övergrepp, en diskussion som var het under flera stora rättegångar under 1980- och 1990-talet.

» Jag har rört mig ganska mycket i gränslandet mellan beteendevetenskap och juridik. Det stimulerar mig. Jag kommer från en tvärvetenskaplig bakgrund och jag har varit bihandledare åt jurister som forskat. Och så går jag igång när saker inte står rätt till.

Ljuger barn i rättegångar? Hon blev frustrerad över hur mycket experterna på området tog för givet och hur lite de egentligen visste. Det började skava i Ann-Christin Cederborg som sökte och fick medel för ett eget forskningsprojekt.

I det läget blev hon kontaktad av den amerikanska psykologen Michael Lamb som ledde en grupp vid National Institutes of Health i Washington.

Det blev som att plötsligt andas frisk luft.

– De hade kommit mycket längre och visste mycket mer än vad vi i Sverige gjorde. De

delade med sig av sina kunskaper på ett generöst sätt. Det var helt nytt för mig. Jag menar, detta är en bransch med både avundsjuka och positionering.

Ann-Christin Cederborgs tid hos Michael Lamb och hans forskargrupp skapade en långvarig vänskap och de började umgås familjervis. Men framförallt lärde hon sig en metodik att ställa frågor som inte var ledande, som var öppna och som inte suggererade barn att säga saker som de från början inte tänkt. Hon reagerade på domstolens kriterier för trovärdighet.

» De hade kommit mycket längre och visste mycket mer än vad vi i Sverige gjorde. De delade med sig av sina kunskaper på ett generöst sätt.

Som detta med motstridiga vittnesuppgifter. Inte bra för trovärdigheten anser domstolen. Men ett barn som får samma fråga två gånger och ena gången svarar ja och nästa nej?

– Det kan bero på att barnet tror att det svarat fel första gången. Barn betraktar människor i uniform som auktoriteter och har sällan självkänsla att hävda sin version.

Ann-Christine Cederborg började hålla kurser för poliser. Där fanns ett sug efter kunskap.

– De tog emot mig med öppna dörrar. Där hade man arbetat enligt egna traditioner och enligt det bristande kunskapsunderlag som fanns.

Tills idag har hon utbildat 120 poliser enligt den manual hon översatte och anpassade till svenska förhållanden. Här i Sverige fungerar det inte att vara lika slaviskt manualtrogen som i USA. Här blev det rollspel och andra grepp för att verkligen lära sig hantverket att undvika ledande frågor.

Att ställa frågor på rätt sätt

I ett senare projekt fick hon ta del av ett stort antal domar om övergrepp mot handikappade barn. Hon upptäckte att barnen inte blev trodda, inte lyssnade på och att många domar blev fel på grund av detta.

Det tyngsta material hon tagit sig an är de timmar av videofilmer som en dömd pedofil lämnade efter sig, där han dokumenterade övergreppen på den förskola där han var anställd. Från den första oskyldiga leken till det fullbordade övergreppet. Ann-Christin Cederborg kunde inte se filmerna hemma med egna barn runt omkring sig, utan fick bege sig till sommarstugan.

– Jag ville se om barnens berättelser i domstolen stämde med vad de verkligen hade varit utsatta för.

Det gjorde det inte. Barnen var i domstolen benägna att underdriva, förtiga och skydda sin förövare. Det visar återigen på problemet med att ställa rätt frågor på rätt sätt.

Så vad vill hon då med sitt prefektskap? Hon vill skapa en forskningsmiljö som fokuserar på barn och som väcker internationell genklang. Hon letar med ljus och lykta efter disputerade förskollärare och fritidspedagoger för att lyfta institutionen ytterligare. Hon vill bedriva sin egen forskning genom de fem doktorander som hon knutit till sig. En av dem sitter vid bordet intill oss i lunchrummet. Hon forskar om barn som begått grova brott.

– Henne träffade jag under mina uppdragsutbildningar hos polisen. Hon var civilanställd.

Det är så hon hittar doktorander, hon söker efter dem i kurserna, ser hur de skriver, noterar vilket driv och vilka intressen de har.

– De flesta av mina doktorander är praktiker precis som jag själv var från början. ■

Ann-Christin Cederborg är prefekt på Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen, en av universitetets större och snabbast växande institutioner.

Sommarkurser inte bara tidsfördriv

Universitetens och högskolornas sommarkurser är inte bara kravlösa tidsfördriv, enligt en analys gjord av Universitetskanslersämbetet.

Kurserna har kritiserats för att vara ett enkelt sätt för studenterna att kvittera ut studiemedel under sommarmånaderna. Studenterna skulle alltså bara registrera sig, men inte tenta av. Men enligt analysen stämmer inte bilden. Visserligen är prestationsgraden - alltså andel avklarade poäng - något lägre än för fristående kurser under terminerna, men skillnaden är inte slående. I snitt har sommarstudenterna en prestationsgrad på 50 procent.

Kursernas innehåll har även kritiserats för att ha karaktären mer av rena bildnings- eller hobbykurser mer än att vara av värde för den senare examen. Men enligt analysen är inte heller det en rättvis beskrivning. En majoritet av kurserna kan ingå i en generell examen. Däremot är utbudet av gångbara kurser för en yrkesexamen begränsat.

Ämnesdidaktik i fokus på Resultatdialog

Stockholms universitet var värd och samarrangör för Vetenskapsrådets nionde konferens om utbildningsvetenskap i november. Utöver de 22 projekt som fått finansiering från Vetenskapsrådet fick Stockholms universitet möjlighet att lyfta fram 16 projekt på årets tema ämnesdidaktisk forskning. Närmare 300 forskare, lärare och andra intresserade deltog i det som kallas Sveriges största och viktigaste möte inom det utbildningsvetenskapliga området.

Inbjuden huvudtalare var professor Keith Barton från Indiana University, Bloomington, som presenterade sin forskning om elevers förståelse av historia. Vardagsföreläsningar och förståelse har betydelse för elevers uppfattningar, liksom skolans historieundervisning, visar hans forskning.

En extra punkt på programmet var presentationen av en ny rapport från riksdagen, *Hur kan ny kunskap komma till bättre användning i skolan*. Den visar att många lärare har behov av ny kunskap vilket många inte anser inte ingå i arbetsuppgifterna. Det största hindret för detta är tidsbrist.

Konferensen avslutades med en paneldebatt, ledd av Ingrid Carlgren, professor i pedagogik vid Stockholms universitet, om förutsättningar och möjligheter för den fortsatta utvecklingen av den ämnesdidaktiska forskningen. Förutsättningarna för ämnesdidaktiken har under de senaste femton åren blivit bättre, menade panelen, men utvecklingen det senaste året visar tecken på oro, då finansieringen av lärares forskarutbildning i VR-stödda ämnesdidaktiska forskarskolor har överförts till kommunerna.

GUNILLA NORDIN OCH KARIN TJULIN

20 DEC Bio Mauritz Filmhuset

Mode, politik och kultur

Centrum för modevetenskap arrangerar ett öppet symposium. Teoretiska och praktiska perspektiv på global design, produktion och konsumtion. Medverkande: Jesper Nordahl, Lella-Karin Österlind, Hans Jansson, Louise Wallenberg, Julie Vidal, Judith Nydeler.

FRI ENTRÉ ▶ Tid och plats: 20 december kl. 13.00 – 17.30, Bio Mauritz, Filmhuset

su.se/evenemang

Stockholms universitet

20 DEC Bio Mauritz Filmhuset

Mode, politik och kultur

Centrum för modevetenskap arrangerar ett öppet symposium. Teoretiska och praktiska perspektiv på global design, produktion och konsumtion. Medverkande: Jesper Nordahl, Lella-Karin Österlind, Hans Jansson, Louise Wallenberg, Julie Vidal, Judith Nydeler.

FRI ENTRÉ ▶ Tid och plats: 20 december kl. 13.00 – 17.30, Bio Mauritz, Filmhuset

su.se/evenemang

Stockholms universitet

Mode, politik och kultur

Centrum för modevetenskap arrangerar ett öppet symposium. Teoretiska och praktiska perspektiv på global design, produktion och konsumtion.

▶ **Tid och plats:** 20 december kl. 13.00 – 17.30, Bio Mauritz, Filmhuset

VÄNSTER Affisch, flyer och vykort. HÖGER Annonser. UNDERST Marknadsföringsyta på www.su.se. Mallarna finns i produktionsverktyget och i mediabanken på www.su.se/visuellidentitet/verktyg.

Nya mallar för marknadsföring av externa evenemang

BEHÖVER DU MARKNADSFÖRA ett externt evenemang? Nu finns det nya evenemangsmallar. Mallarna har en datummärkning som en röd tråd vilket skapar en sammanhållen igenkänning i allt från annonser, affischer, flyers och marknadsföringsytor på universitetets webbplats till den övergripande på gång-annonseringen i Dagens Nyheter.

Evenemangsmanöret används vid extern kommunikation till allmänheten av öppna

evenemang med en given tid och plats. Exempel är öppna föreläsningar, seminarier, Öppet hus, arbetsmarknadsdagar och Forskardagarna.

Mallarna ska inte användas vid intern information där målgruppen är befintliga studenter eller anställda.

Mallarna finns i Verktyg för visuell identitet i produktionsverktyget och mediabanken.

▶ www.su.se/visuellidentitet/verktyg

Sex nya Wallenberg Academy Fellows

INOM RAMEN FÖR karriärprogrammet Wallenberg Academy Fellows får ytterligare 33 lovande unga svenska och utländska forskare långsiktig finansiering. Sex av dessa ska vara verksamma vid Stockholms universitet, vilket gör universitetet till det lärosäte med flest Wallenberg Academy Fellows. Två av forskarna finns inom humaniora och fyra inom naturvetenskap.

► Läs mer på su.se/forskning/forskningsnyheter

FOTO OLCAV YALCIN

AXEL ENGLUND är idag verksam vid Södertörns högskola. Nu flyttar han sin forskning till Stockholms universitet där han ska utforska vilka föreställningar modernismen och dess samtid hade om musik som fenomen och hur tre av strömningens mer betydelsefulla poeter har använt sig av musiken i sina verk.

FOTO ULRICA ZWENGER

AMANDA LAGERKVIST, Södertörns högskola, ska vid Stockholms universitet undersöka relationen mellan digitaliseringen och den existentiella folkhälsan, med fokus på digitala minneskulturer.

FOTO SEAN MCNAMARA

RACHEL FOSTER, Max Planck Institute for Marine Microbiology i Bremen, studerar samspelet mellan havens kiselalger och cyanobakterier. Hon har bland annat visat att kiselalger sannolikt kan kontrollera cyanobakteriens ämnesomsättning.

FOTO KEREN FEDIDA

MARKUS JANSON, Queen's University i Belfast, ska ytterligare förfinna den teknologi som används för att spana ut i universum. Projektet kommer att drivas genom storskaliga internationella samarbeten vars direkta mål är att hitta exoplaneter.

FOTO ESTHER OTL

MARTIN OTT, Institutionen för biokemi och biofysik, Stockholms universitet, ska på en mycket grundläggande nivå studera hur ett av de stora proteinkomplexen, cytokrom bc1-komplexet, i andningskedjan byggs ihop.

FOTO JONAS STRANDBERG

SARA STRANDBERG vid Fysikum, Stockholms universitet, ska genom att analysera data från experiment vid partikelacceleratorn i CERN undersöka hur standardmodellen kan modifieras för att bli mer allomfattande.

Stockholmspriset i kriminologi till två amerikaner

Daniel S. Nagin, professor i offentlig förvaltning och statistik vid Carnegie Mellon University och Joan Petersilia, professor i juridik vid Stanford University har tilldelats 2013 års Stockholmspris i kriminologi för sitt arbete som bidragit till en förändring av användandet av fängelser och frivård. Joan Petersilias forskning om återfallsförbrytare har bidragit till att USA mångdubblat satsningarna på stöd åt före detta fångar under den högriskperiod som inträffar direkt efter att de har kommit ut ur fängelset, ofta utan någon bostad eller något arbete att gå till. Daniel S. Nagins bevis för den negativa effekt som fängelser kan ha på fångar har bidragit till att antalet personer i fängelse minskat för första gången på fyra decennier i USA.

Stockholmspriset i kriminologi är ett internationellt pris som instiftats med stöd av Justitiedepartementet och Torsten Söderbergs Stiftelse. Det delas ut årligen med en prissumma på 1 miljon kronor. Priser tillkännagavs i oktober vid Stockholms universitet och prisceremonin hålls i juni 2014 vid Stockholm Criminology Symposium som arrangeras av Brottsförebyggande rådet.

► www.su.se/kriminologipriset

Turkiska dramaserier

I oktober arrangerade Stockholms universitets institut för Turkietstudier (SUITS) ett panel-samtal om den turkiska vågen av populärkulturella dramaserier och dess politiska betydelse på Biografen Zita i Stockholm. Bakgrunden till seminariet är en ny generations dramaserier som vuxit fram i turkiska medier. Fenomenet har nått en enorm popularitet, inte bara i Turkiet, utan även i hela Mellanöstern, Sydasien och Balkan. I år har även SVT köpt in en av serierna, Lögnen. **EKIN ERGÜN BJÖRSTEDT**

FOTO BJÖRN DALIN

På seminariet diskuterade Lögnens producent, Kerem Çatay, tillsammans med olika sakkunniga och forskare från Kadir Has-universitetet i Turkiet, vad det är som utmärker den turkiska dramaserien. Samtalet modererades av Dr. Paul T Levin, föreståndare för Institutet för Turkietstudier vid Stockholms universitet.

Hög kvalitet till utbildningar i uppföljning

Under hösten har Universitetskanslersämbetet offentliggjort flera beslut om utbildningar som under förra årets utvärderingar fick omdömet bristande kvalitet. De utbildningar som följts upp vid Stockholms universitet har genomgående fått betyget hög kvalitet.

De utbildningar som följts upp utvärderades 2011/12. Universitetet har haft ett år på sig att genomföra och redovisa kvalitetshöjande åtgärder som nu bedömts i en uppföljning. Följande utbildningar har nu fått betyget hög kvalitet:

- Ekonomisk historia, kandidatexamen
- Data- och systemvetenskap, masterexamen
- Internationella relationer, kandidatexamen
- Journalistik, kandidatexamen
- Juristexamen
- Medie- och kommunikationsvetenskap, kandidatexamen

Även magisterexamen i nationalekonomi har följts upp men lämnades utan slutomdöme eftersom utbildningen är nedlagd.

► www.uk-ambetet.se

Färre studenter på högskolan de kommande åren

Mer än hälften av landets universitet och högskolor räknar med färre helårsstudenter i sina prognoser fram till 2017. Nedgången beror framför allt på att lärosätena måste anpassa studentantalet efter minskade anslag från regeringen. Enligt prognoserna kommer antalet helårsstudenter att uppgå till 293 000 år 2013, en nedgång med 3 000 studenter jämfört med 2012. Mer än hälften av lärosätena räknar med färre studenter. Blekinge tekniska högskola förväntas stå för den i relativa tal största minskningen, 17 procent. Därefter följer Mittuniversitetet som räknar med 700 färre studenter, en nedgång med nio procent.

Majoriteten av lärosätena beräknar även att helårsstudenterna kommer att fortsätta att minska fram till 2017, totalt med cirka 3 000 studenter per år. Stockholms universitet, Södertörns högskola, Linnéuniversitetet och Luleå tekniska universitet kommer enligt prognoserna att stå för den största nedgången under den här treårsperioden.

Universiteten och högskolorna anger även i sina prognoser hur stor del av anslagen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå som beräknas att komma till användning 2013 till 2017. Totalt disponerar universiteten och högskolorna 20,5 miljarder kronor 2013 i så kallade takbelopp. Takbeloppen anger den maximala ersättningen som varje lärosäte kan få för sina studenter och deras avklarade poäng. Prognoserna visar att universiteten och högskolorna beräknar att överskrida takbeloppen med 600 miljoner kronor. Det betyder att det vid de flesta lärosätena kommer att finnas fler studenter än vad det ekonomiskt finns utrymme för. Lunds universitet och Stockholms universitet överskrider takbeloppen mest, med tio respektive nio procent.

► www.uk-ambetet.se

Ny forskarskola om internationella studier

I september startade en ny forskarskola vid Stockholms universitet – Stockholm University Graduate School of International Studies (SIS).

TEXT PER LARSSON | FOTO STOCKPHOTO OCH PRIVAT

Global styrning i internationell rätt och global säkerhet är kurser doktoranderna kan läsa.

Det är fem institutioner som tillsammans skapar en plattform för doktorander med inriktning på internationella studier. Kompetens med inriktning på internationella studier från de olika institutionerna ska här mötas och inspirera till vidare forskning och utbyte. Forskarskolan erbjuder ett gemensamt kurspaket där en introduktionskurs till internationella studier är obligatorisk. Sedan går det att välja mellan kurser med olika typer av teman som exempelvis behandlar global styrning, internationell rätt och global säkerhet.

Besök vid SIS

Inom ramen för forskarskolan anordnas även seminarier. I oktober besöktes SIS av forskare från Stockholm International Peace Research Institute som berättade om sin forskning, och den amerikanska forskaren Maria Rost Rublee höll ett seminarium om kärnvapenansaffning och normförändring. I november fick SIS besök av Litauens Sverigeambassadör som diskuterade EU:s framtida roll med doktoranderna.

Hittills är elva doktorander inskrivna. De tillhör sina heminstitutioner men inom ramen för SIS kan de få handledning av experter inom andra institutioner och ta del av de gästföreläsare som bjuds in och av de nätverk som de

Tomas Jonter, föreståndare för SIS

seniora forskarna inom SIS har tillgång till. Kurserna är också öppna för doktorander från andra institutioner. Sjutton doktorander går på introduktionskurs i internationella studier som löper över hela höstterminen.

– I dag bedrivs visserligen forskning om internationella studier och internationella relationer vid flera institutioner och fakulteter. Flera miljöer är framstående inom sina respektive områden, men samarbetet är begränsat. Syftet med detta projekt är att samla några av de främsta kompetenserna inom internationella studier i ett gemensamt initiativ genom att utnyttja möjligheter till samordning och korsbefrukning inom forskning och forskarutbildning. Ambitionen är att skapa en internationell och mångvetenskaplig forskarutbildning som kan konkurrera med de bästa i Europa samt locka de bästa studenterna och doktorander från Sverige, EU och hela världen, säger professor Thomas Jonter som är föreståndare för SIS.

Ytterligare tio doktorander

Nästa höst räknar SIS med att anta ytterligare tio doktorander och då kommer också Historiska institutionen ingå i SIS, vilket innebär en breddning av programmet. Under våren planeras en workshop om "Academic Writing" som syftar till att förbereda doktoranderna till att publicera sig i internationella peer review-tidskrifter.

De institutioner som står bakom forskarskolan är Ekonomisk-Historiska institutionen, Kulturgeografiska institutionen, Institutionen för mediestudier (Avdelningen för journalism, media och kommunikation), Statsvetenskapliga institutionen och Juridiska institutionen. Forskarskolan får ekonomiskt stöd från Områdesnämnden för humaniora, juridik och samhällsvetenskap. ■

► www.ekohist.su.se/sis

Två glada alumner från Peking University hjälpte till som ambassadörer för Stockholms universitet på plats i Beijing: Från vänster, Chen Wei, som läste matematik och nationalekonomi under sin tid vid Stockholms universitet och Xiao Zhensu, som bedrev studier vid engelska institutionen.

Rekryteringsbesök i Kina

INTRESSET VAR STORT för Sverige och Stockholms universitet när en grupp från Stockholms universitet besökte Beijing och Shanghai i början av november. Syftet med Kinabesöket var att informera om de utbildningsmöjligheter som universitetet erbjuder internationella studenter. Detta skedde bland annat under China Education Expo, en internationell rekryteringsmessa med 60 000 besökare fördelade på fem kinesiska städer.

Mässbesökarnas frågor handlade framför allt om masterprogram inom företags ekonomi, media och kommunikation, pedagogik, juridik samt data- och systemvetenskap. Det var även många som undrade över möjligheterna att stanna kvar och arbeta i Sverige efter studierna. Överlag är intrycket att Sverige bilden är positiv och så även bilden av Stockholms universitet. **CAROLINA ANDRÉN**

Julkalppstips!

Universitetet har en mängd snygga profilprodukter till försäljning. Allt från pennor och block, prydnadsföremål, kort, brickor, smycken, väskor, tröjor och paraplyer. Förutom i SU-butiken finns numera även profilprodukterna till försäljning i det nya Studenthuset.

Vill du skicka ett digitalt julkort? Gå in på medarbetarwebben och sök på skicka digitalt julkort.

FOTO EVA DALIN

Universitetet blir miljövänligare

Rektor har fattat beslut om en policy för Grön IT vid Stockholms universitet. Policyn är ett led i universitetets arbete med att bli miljöcertifierat och syftar till att göra verksamheten mer energi- och resurseffektiv samt att bidra till en giftfri miljö.

Grön IT avser bland annat hur IT-lösningar och IT-infrastruktur bidrar till att minska miljöbelastningen genom att effektivisera, optimera eller helt ersätta dagens processer och beteendemönster. Det innebär att de centrala IT-tjänsterna ska vara utformade så att de uppfyller de miljökrav som är fastställda i interna styrdokument samt de miljökrav som ställs på universitetet som myndighet.

Tillsammans kan medarbetare på universitetet bland annat arbeta för att minska resandet i samband med möten genom att använda stöd och IT-stöd för videokonferenser. Vi ska även beakta begagnade alternativ vid nyanafföring av IT-relaterade produkter. I samband med upphandlingar ska vi ställa krav på leverantörer genom att ta med miljökrav i utvärderingskriterierna.

Hela policyn finns i Regelboken, bok 3 under IT, på medarbetarwebben.

Kronprinsessan besökte Stockholm Resilience Centre

Den 21 november besökte kronprinsessan Victoria Stockholm Resilience Centre för att ta del av deras forskning kring social-ekologiska system. Dagen inleddes av Johan Rockström, professor i miljövetenskap vid Stockholms universitet och chef för Stockholm Resilience Centre.

Line Gordon, en av forskningsledarna vid centrat, höll i förmiddagspasset då det bland annat arrangerades ett par föreläsningar.

Efter lunchen fortsatte föreläsningarna och samtalen med forskningschefen Carl Folke som värd.

Besöket avslutades med en diskussion om vad Sverige kan göra för att bli världsledande i miljöfrågorna.

Kronprinsessan tillsammans med forskarna Garry Peterson, Oonsie Biggs och Line Gordon.

FOTO KUNGAHuset.SE

Äntligen – doktor Ida!

I slutet av oktober disputerade Ida Bertell vid Institutionen för pedagogik och didaktik. Ta del av hennes personliga beskrivning från sitt liv som doktorand, tankar och funderingar på vägen till målet, disputationen, och nu, den ovissa framtiden...

TEXT IDA BERTELL | FOTO JOHAN JEPPSSON, INGELA NÄSSTRÖM OCH EVA ENARSON

Spikat.

SÖNDAG 3 NOV. 2013

Jag har disputerat! En fantastisk dag! Det är märkligt, allt känns annorlunda så här efteråt. Jag var så nervös och fick fjärilar i magen varje gång jag tänkte på disputationsdagen flera år innan dagen verkligen ägde rum. Var nervositeten i proportion till händelsen?

Det tar lång tid att samla material, skriva och få ihop allt till en begriplig helhet. Mina studier inleddes i januari 2006. Vägen kom att bli krokig, kantad av barnafödande, perspektiv- och handledarbyten. Jag hann nästan ge upp hoppet om att det någonsin skulle bli av.

Sagt om Ida

Ida och jag hade glädjen att dela en resa under vad som för oss båda utgjorde avhandlingsarbetets slutfas. Vi jobbade fler timmar än vad någon i efterhand tycks tro! Men framförallt fick vi tid att tillsammans sammanfatta en för oss båda omtumlande tid i våra liv. En tid då vi levat under en stark medvetenhet och önskan om att leva upp till de förväntningar som ställs på ett avhandlingsarbete. En tid då vi samtidigt också kämpat för och försökt finna en balans i relation till våra liv med små barn, äkta män, husprojekt, sviktande ekonomi, syskon och relationer. Jag är otroligt glad över att Ida och jag delat tankar och känslor inför allt detta och därigenom också kunnat finna ett utrymme för oss själva mitt i allt!

CAROLINE GUSTAVSSON, tidigare doktorandkollega, numera lektor vid Teologiska Högskolan i Stockholm och forskare vid Svenska kyrkans forskningsenhet.

INTE I DECEMBER 2012...

I april 2012 hoppades jag kunna disputerat den 6 december samma år, strax innan min doktorandanställning skulle ta slut. Ett ypperligt datum, Finlands nationaldag. Mina finska vänner skulle slippa ta ledigt om de kom på disputationen, vilket jag såklart hoppades. Jag hade analyserat mitt material och tyckte mig se tydliga belägg för kollektivt lärande och hade allt klart inför möte med mina handledare. Men den första intervjuundan i mitt arbete var gjort i ett annat syfte och det märktes. Empirin räckte inte till, jag fick göra en ny datainsamlingsrunda. Jag genomförde nya intervjuer i maj och juni. Materialet skulle renskrivas och analyseras. Den 6 december kunde jag glömma. Men jag kanske kunde vara klar med avhandlingen till dess och disputerat i början på 2013, tänkte jag, och stålsatte mig för en arbetsdryg sommar.

Sommaren var kall. Jag arbetade inomhus i svärmors hus på Åland, påbyttad med tröjor och tofflor. Det var som om värmen aldrig riktigt nådde in i det gamla sekelskifteshuset. Medan familjen var ute på äventyr var min näsa ständigt frusen där jag satt och analyserade mitt nya och spännande intervjuaterial. Jag motiverades av tanken att nästa sommar, då skulle jag minsann vara klar! Men jag hade ännu inget datum för min andra läsgrupp, det slutseminarium där två andra läsare förutom handledarna läser och begrunder texten, och bedömer om den kan anses vara godkänd. Mina handledare ville inte sätta seminariet för tidigt. Texten måste vara tillräckligt långt kommen först.

I vår bagarstuga som vi renoverat i nästan 10 år hände det inte så mycket. Vi hade hoppats att äntligen kunna flytta in denna sommar, men fick lägga planerna på is och bo kvar hos svärmor.

Hela hösten 2012 jobbade jag hårt. Jag analyserade och skrev, skrev och sammanställde. Målet var att bli färdig innan jul. Jag behövde skriva om mitt avsnitt om tidigare forskning.

Opponenten Henrik Kock, Linköpings universitet.

Min teoretiska referensram behövde förbättras, ett analyskapitel utarbetas och en diskussion läggas till. Eller skulle analysen och diskussionen vara ett och samma kapitel? Jag kunde inte bestämma mig. Tyckte delarna hängde ihop och var svåra att dela på. Varje gång något ändrades eller utvecklades i de tidigare kapitlen, måste även analysen omarbetas. Och metodavsnittet... Jag försökte göra framsteg och ha en ny tanke varje dag - det måste leda någonstans! Men när december närmade sig utan att ett datum för andra läsgrupp var satt insåg jag, ganska desperat, att jag måste skaffa ett jobb. Vad som helst, bara jag fick en inkomst! Helst på Peddan. Jag talade med flera olika personer, prefekt och studierektor. Till slut hade de med gemensamma krafter knäpat ihop en 80 % tjänst till mig under våren 2013. Då kunde jag skriva färdigt och, tänkte jag, disputerat den 10 juni. Det var en måndag, inte alls optimalt med tanke på fest (och fest ville jag absolut ha!) men det var det enda datum som fanns kvar. Och då skulle jag få sommarledigt! Min handledare undrade över min iver att sätta datum, kan man inte bara hålla på tills det är klart? Men det kunde jag inte tänka mig, nej, jag måste ha ett datum, deadlines och press, annars skulle jag aldrig bli klar. ►

OCH INTE DEN 10 JUNI....

Äntligen bedömde mina handledare att manus kunde duga för ett slutseminarium den 26 mars. Läsarna var hyggliga och åtog sig uppdraget med kort varsel. Jag hoppades att de skulle säga: nu är det bra, kör!

Slutseminariet gick bra. Läsarna var positiva och hade flera konstruktiva förslag. Men disputation i juni? Jag behövde sy ihop teorin med empirin, det var otydligt hur det hängde ihop. Mitt val att baka ihop analys och diskussion var nog inte så lyckat ändå. Avhandlingen skulle vinna på en separat analys.

Möjligheten att disputera i juni avskrevs. Men jag ville bestämt sätta ett nytt disputationdatum. Jag började känna mig orkeslös. Det enda jag hängde fast vid var datumet. Avhandlingen började ta för stor plats i mitt liv. Tre små barn väntar inte med att växa tills jag är klar. Att skriva vid sidan om jobb skulle jag inte orka hur länge som helst. Datum sattes till den 25 oktober. Då eller aldrig, bestämde jag.

En doktorandkollega och jag åkte på kryssning till Helsingfors för att komma bort lite och skriva. Vi jobbade på. Men texten jag pre-

Betygsnämnden lämnar positivt besked.

Sommar på Åland.

senterade för min huvudhandledare när jag kom tillbaka var usel. - Varför har du bearbetat den enda texten som var bra?, undrade hon helt befogat. Jag kände en molande panik, skulle jag greja detta?

Paus. Det var det enda som gällde. Det blev sommar igen. Min pärla till mamma bjöd med hela familjen till Island. Dit fick inga avhandlingsböcker följa med. Island var fantastiskt. Grått, dimmigt, regnigt, magiskt. När vi kom tillbaka hade jag ett tigt schema: skriva till klockan 12 varje dag, sedan ägna mig åt familjen och renovering av Bagarstugan på Åland. Barnen fick i uppdrag att komma och hämta mig när det var dags att sluta skriva. Min svärmor lagade mat och diskade och hjälpte oss med tvätten. Utan all denna hjälp hade det inte gått!

Sista veckan på landet lyckades vi färdigställa Bagarstugan och flytta in. Efter 10 års renoverande. Triumf!

25 OKTOBER 2013 SKULLE DET BLI!

I augusti presenterade jag ett mycket omarbetat material för mina handledare. Jag tyckte själv att det dög, jag insåg att det fanns saker jag kunde förbättra, men det var tillräckligt bra ansåg jag. Min handledare läste noggrant och kommenterade på detaljnivå. Skriva om igen. En av läsarna skulle åter läsa och godkänna innan jag kunde vara säker. Han fick manuset. Och godkände!

Nu blev det bråttom att fixa tryckeri och få till en engelsk sammanfattning. Jag hade velat göra översättningen själv men tiden räckte inte till. Offerterna varierade stort, mellan 1 krona till 3 kronor per ord. Jag kontaktade flera tryckerier, också där stora prisskillnader, varierande pappers- och pärmskvalitet. Det var en hel del funderande innan jag bestämde mig för översättare och tryckeri.

Det var många saker att ta ställning till. Inbjudningar skulle skickas. Hur skulle inbjudan se ut? Kutym på Peddan är att gästerna betalar en kuvertavgift, hur stor skulle den vara? Vilka skulle jag bjuda? Skulle betygsnämnd och opponent bjudas?

Och så pärmbilden, denna lilla detalj. Vad skulle vara en bra bild? Skulle jag måla något själv (men jag kan inte måla, så den idén skipade jag fort) eller be någon? Så hittade jag en bild på ett spädbarn som tittar åt sidan. I avhandlingen beskrivs ett fall, spädbarnet Lisa, som vägrar möta sin mammas blick. Jag rådslag med mina kollegor. Fick rådet av en

kollega att beskära bilden för att framhäva blicken, fick tips av en annan om hur bilden kunde bearbetas för att framhäva blicken och en tredje hjälpte mig genomföra det hela. Allt stöd och omtanke berörde mig djupt.

När jag skulle hämta provtrycket fick jag punktering på bilen, som var dåligt parkerad mitt i centrala Stockholm. Precis innan vi skulle till Åland över helgen. Jag ringer båten och bokar om, nästa färja, visst finns det plats? Ringer skolan och meddelar att jag kommer att bli sen. Ringer maken och säger: jag har ingen domkraft, kan du komma hit och rädda mig? Vi kom iväg till landet till slut. Med provtrycket.

En månad kvar innan min egen disputation gick jag på en kollegas. Hon var strålande och festen var fantastiskt trevlig. Men på kvällen fick jag en fruktansvärd huvudvärk. Jag får sådana ibland. En migränliknande, hemsk huvudvärk. Tänk om det skulle hända på min egen disputation? Jag gick till husläkaren för att få huvudvärkstabletter, men blev skickad på hjärnröntgen, som skulle ske bara en vecka innan disputationen. Det kändes övermåttigt. Allt hemma, räkningar, disputation och huvudvärk, orsakad av vad? Jag valde att inte tänka på det, gick på yoga. Och rättade tentor.

3 VECKOR KVAR. SPIKDAG

Avhandlingen spikades, i vanlig ordning, tre veckor innan disputationen. Jag gladdde mig åt alla som var där, spikade upp spikbladet, gjorde en kortfattad beskrivning av avhandlingen, bjöd på banankaka, institutionen bjöd på bulle. En snabb, behändig liten spikning som var över på 15 minuter. Det hela var väldigt odramatiskt, jag fortsatte att rätta tentor direkt efteråt.

Festen skulle planeras. Festlokalen jag bokat låg praktiskt nog nära mitt hem med ett litet hotell i närheten och det skulle vara nära för alla mina grannar och vänner i närområdet. Hyran var anständig och vi kunde fixa mat och dryck själv. Mitt första alternativ, att beställa kallskuret, ratade jag. Hittade en cateringfirma jag rådslag med. Jag ville ha en gryta med vilt. Getost som förrätt och kladdkaka som efterrätt, det är gott. Valde dryck. Bokade en dj som fått halva grannskapet att dansa på grannens 40-års skiva, det borde bli bra. Dekorationer, dukar... det var mycket att tänka på.

Hur förbereder man sig inför sin disputation? Jag var nervös. Mina handledare hade ett peptalk med mig, det var lugnande.

Om disputationen

Disputation är en akademisk händelse där en doktorand inför publik försvarar sin doktorsavhandling. När en doktorand godkänns på sina läskurser inom utbildningen och på ett vetenskapligt korrekt sätt skrivit och försvarat sin avhandling avlägger denne en doktorsexamen. Akademiska disputationer förekommer vid alla universitet, leder tillbaka till antiken och är det främsta uttrycket för vetenskapssamhällets egen kvalitetskontroll av nya resultat.

Innan disputationen ska avhandlingen göras tillgänglig för granskning på en offentlig plats inom universitetet. Detta kallas spikning. Ett löst så kallat spikblad anger att det är fråga om en doktorsavhandling samt var och när disputationen äger rum. Sedan 2005 måste spikning även ske elektroniskt i DiVA.

Disputationsakten inleds vanligtvis med att en ordförande kort presenterar de närvarande: respondenten (doktoranden), opponenter och betygsnämnden. Därefter presenteras innehållet i avhandlingen vanligtvis av opponenter. Opponenten framlägger därefter sin uppfattning om avhandlingen. Det är opponenter som uppdrag att framföra vetenskapligt motiverad kritik som respondenten skall besvara. Opponentens granskning sker som en dialog mellan opponenter och respondenten. Betygsnämnden avgör sedan om försvaret är hållbart och lämnar slutligen sitt omdöme.

2012 spikades 230 avhandlingar vid Stockholms universitet. 59 stycken vid det samhällsvetenskapliga fakulteten, 44 vid den humanistiska, 117 vid den naturvetenskapliga och 5 vid den juridiska.

VECKAN INNAN

Jag hade en illusion om att jag veckan innan disputationen skulle vara lugn och sansad, gå på långa promenader och yoga, lägga mig tidigt och läsa min avhandling i lugn och ro. Så blev det inte riktigt. Tentorna låg på hög. Jag var involverad i kurser med över hundra studenter. Men en bra sak var att jag gick till doktorn och fick beskedet att jag var frisk som en nötkärna, alla hjärnscanningar och blodprover såg perfekta ut. Huvudvärken berodde nog på stress, kanske spänner jag nacken? Föga överraskande, men skönt att få bekräftat.

Vad skulle jag ha på mig på dagen och kvällen och vad skulle barnen ha på sig? Presenter till handledare och läsare. Bordsplacering. Talordning. Min man skulle vara toastmaster, tack och lov. Hur många skulle komma på minglet? Det var 90 anmälda till festen, ytterligare tio hade sagt att de skulle komma på disputationen och minst 20 från psykoanalytiska kretsar. Bestämde mig för ett enkelt koncept med brikakor, finncrisp, paprikor, vindruvor och bubbel, resten skulle institutionen stå för.

Och javisst ja, själva disputationen! Jag hade tänkt förbereda mig men hann glömma det mellan alla arrangemang. Lyckades i alla fall snabbläsa avhandlingen under veckan.

Sista kvällen var det mesta fixat. Jag tog ett bad. Gick och la mig i vettig tid och lät maken ta hand om läggningen av alla barnen.

DAGEN D, 25 OKT 2013

På morgonen traskade jag över till en granne för lugn och förberedelse, blev lite piffad, ytterligare en omtänksamhet att bli rörd över. Maken rusade runt, lämnade barn på skola och dagis, hämtade nycklar till festlokalen, vin och bubbel, fixade allt det praktiska, lät mig fokusera. Jag var nervös, men överkomligt. Hade ingen aptit men de serverade en gudomlig spenatsoppa med ägg på Fossilen. På toaletten blev jag hejdad av en dam: - Jag såg att det är någon som ska disputerar idag, kanske det är du? Du ser ut som om du ska disputerar. - Åh, ... ja, svarade jag. - Det kommer att gå så bra!, fortsatte hon. Lycka till!

Sen, in i Stora salen på Riksmuseet, se allt folk komma, hälsa på opponenter och så började det.

Det var skönt att opponenter inledde med att presentera avhandlingen. Jag satt och lyssnade och tyckte att han sammanfattade avhandlingen bra, bättre än jag själv hade kun-

nat. Sen kom frågestunden. Jag minns knappt frågorna och mina svar, trots att jag var fullständigt fokuserad på vad han sa. Vid ett par tillfällen tror jag vi talade förbi varandra, att jag kunde ha utvecklat mina svar mer, men på det hela taget var jag nöjd. Jag kunde min avhandling. Det var skönt när det var slut, men kändes lite märkligt. Var det inte värre än så?

Sedan fotografering och mingel i väntan på betygsnämnden. De var borta ganska länge, jag hann prata med många. Så till slut kom de, och förkunnade att jag var godkänd. Vilken lättnad! Skål!

Allmän festyra, glädje, kära vänner och ansikten. Jag hann inte prata med alla under festen, men jag var glad att så många kom. Några tappra själar dansade med mig till klockan fyra på morgonen, sen kämpade vi för att få en taxi hem. Min stackars man fick stiga upp i ottan och åka och städa medan jag var hemma och tog emot besök hela dagen. Det var roligt att hinna prata mer, men mot slutet av dagen var jag helt utmattad.

EFTERÅT...

Höstlov, så välbehövligt. Åland. Kyligt i Bagarstugan som saknade innanfönster, men det var där vi valde att bo, bara för att det var möjligt! Gick i skogen, grillade korv och pinnbröd, lyssnade på havet. Njöt av att vara tillsammans med familjen. Och samtidigt, ett behov av att få vara ensam.

4 NOV 2013

Tillbaka till vardagen och känslan av lättnad och samtidigt... en tomhet, och ibland känner jag inte något alls, en stumhet. Sysselsätter mig med undervisning, handledning, tentarättning och så den där lilla frågan om vad händer sen. Som jag hela tiden skjutit framför mig och inte riktigt vågat ta tag i ännu. Jag har ingen tjänst. Drömmen vore att forska, men hur? Ska jag söka forskningsmedel, en post-doc, kanske i Nya Zeeland? Eller ett lektorat? Eller ska jag lämna den akademiska banan och söka mig utanför till verk som Skolverket eller gamla högskoleverket som visst bytt namn, Utbildningsdepartementet, Socialstyrelsen... eller tillbaka till den privata sektorn? Att vara civilekonom i kombination med doktor i pedagogik innebär många möjligheter. Konsult kanske, bli stenrik? Jag vet inte. Kan fundera ett tag till, tills lagen om anställningsskydd knackar på... ■

FOTO JOHAN JEPSSON

Ida Bertell

Ida Bertell doktorerade den 25 oktober 2013 vid Institutionen för Pedagogik och didaktik. Hon är även civilekonom med inriktning mot företagsledning och organisation. Innan forskarstudierna arbetade hon främst med rekrytering och kundrelationer samt som amanuens vid Pedagogiska institutionen.

Idas avhandling *Lärande i en traditionstung kontext – Om psykoanalytiker som lär gemensamt i samband med utvecklandet av en metod för behandling av spädbarn och föräldrar*, är en avhandling i pedagogik med inriktning mot arbetslivspedagogik. Det är en kvalitativ studie som behandlar den lärandeprocess som sker hos en grupp psykoanalytiker som utvecklar en behandlingsmetod, en så kallad spädbarnsanalys, för sitt arbete med spädbarn och deras föräldrar. Starka traditioner förs vidare inom den psykoanalytiska miljön genom en lång och formande utbildning. I arbetet med att utveckla en metod för att arbeta med spädbarn uppstår en spänning mellan det traditionstunga och det nya, vilket får betydelse i den gemensamma läroprocessen. I ett gemensamt sammanhang diskuteras och förändras successivt synen på olika aspekter av metoden: hur man ska fokusera i den kliniska verksamheten, vilken frekvens behandlingen ska ha och hur man förhåller sig till rådgivarrollen. Olika dilemman triggar igång läroprocesser. Resultaten visar att det är viktigt för det gemensamma lärandet att de egna erfarenheterna från förstahandsarenan kan kommuniceras och accepteras på andrahandsarenan där den kollektiva läroprocessen bidrar till en utveckling av metoden och arbetssättet.

Dukat för 90 gäster.

Kamp om historiska handelsskepp bas för internationell rätt

Historikern Steve Murdoch forskar om hur svenska handelsskepp kom i kläm när Storbritannien och Nederländerna krigade på 1600-talet. Slutsatsen är att konflikter pågick på juridisk väg långt efter att kriget hade tagit slut.

TEXT THOMAS HELDMARK | FOTO EVA DALIN

När vi talas vid har han rest hem till Skottland för att träffa sin diabetesläkare och titta på rugby. Bortsett från denna lilla semester är Steve Murdoch vid Stockholms universitet sedan i augusti. Han innehar den prestigefyllda Olof Palmes gästprofessur och forskar vid Centrum för maritima studier, CEMAS. Under året han är här ska han bland annat hålla en kurs för masterstudenter och doktorander. Men han är ingen nykomling i stan. Hans fru är från Sverige, många av hans vänner bor här. Och till sist har han också lyckats få de fyra sista siffrorna i sitt personnummer.

CEMAS - Centrum för maritima studier

CEMAS är ett samarbete mellan Stockholms universitet och Statens maritima museer. Syftet med samarbetet är att stärka det maritima forskningsfältet genom tvärvetenskapliga samarbeten mellan historia, etnologi och arkeologi. CEMAS huvuduppgift är att bygga upp forskning och forskarutbildning på det maritima fältet. Centrumet inledde sin verksamhet 2010.

► www.historia.su.se/cemas

– Jag har verkligen fått känna hur omöjligt det är att leva i detta land utan dessa fyra siffror. Utan dem får man inget bankkonto och då finns heller ingenstans att sätta in min lön. Som tur är har jag många vänner här och min svärmor har förbarmat sig över mig och bjuder på lagad mat.

Han skrattar.

– Men allvarligt, utan mitt nätverk skulle jag nog ha haft det svårt att klara mig här dessa månader, säger han.

Gediget intresse för Skandinavien

Redan som doktorand intresserade sig Steve Murdoch för sambanden mellan Skandinavien och Skottland. Han såg att det redan på 1600-talet i efterföljden av 30-åriga kriget fanns ett relativt flitigt utbyte bland människor. Skottar flyttade till Sverige och bosatte sig här. Steve forskade bland annat kring hur socialt kapital och förtroende uppstod. Forskningsintresset fick draghjälp av hans svenska fru, också hon historiker.

– Vi satt och grävde i arkiven tillsammans. Min fru hjälpte mig att tolka och översätta svenskt material.

Professuren innebär att han forskar tillsammans med Leos Muller som är föreståndare för CEMAS. I projektet British privatee-

ring, Swedish neutrality and conflict resolving undersöker de tillsammans förloppet när handelsskepp från neutrala Sverige bordades och övertogs av Storbritannien under dess krig mot Nederländerna och andra nationer. Vad fanns det för rätt att lägga beslag på ett skepp från en neutral nation? Vad fanns det för krigslagar och andra överenskommelser som reglerade uppförandet på sjön? Handlade det om pirateri eller hade man rätt att borda neutrala länders skepp?

– Det fanns inga internationella lagar utan bara bilaterala överenskommelser. Från denna period kan vi se hur internationell lagstiftning om territoriell rätt utvecklades. Vi ser fortfarande följderna av det idag, till exempel har Danmark enorma territorier till havs och stora naturrikedomar i form av olja och fisk.

Enskilda förlorade förmögenheter

De båda forskarna undersöker enskilda fall av affärsmän som kanske satsat allt de ägde på en frakt, som sedan gled dem ur händerna. Och hur de därefter slet i årtal i olika domstolar för att hävda sin rätt.

– På sätt och vis har jag blivit en historiker som lika mycket sysslar med juridisk historia som med sjöhistoria, säger Steve Murdoch.

Just nu förbereder han en kurs på master- och doktorandnivå som går under namnet European in Asia – early modern period. Där går man till botten med hur olika företag bedrev fredlig handel med Asien samtidigt som briter, holländare och andra gjorde sitt bästa för att kolonialisera kontinenten. Kursen startar i vår.

Hans gästprofessur som Vetenskapsrådet utser innehavare av varje år, är inrättad till minne av Olof Palme. Vad är hans uppfattning om Olof Palme?

– Innan jag flyttade till Sverige hade jag bilden klar för mig: Olof Palme var en internationalist, levde ett anspråklöst privatliv – och det gillar jag skarpt. Därför blev jag förvånad över att han är så kontroversiell. Jag tror fortfarande att han var en av de goda killarna, men bilden är inte lika entydig. ■

Steve Murdoch

Yrke: professor i historia

Aktuell: Innehar Olof Palmes gästprofessur

Hobby: Långdistans-löpning. Har sprungit sex lopp hittills i Sverige varav ett ultramaratonlopp (50 km).

Steve Murdoch uppskattar skeppet Vasa och utställningarna på Vasamuseet.

Forskning ska ge effektivare miljötillsyn

En ny metod för miljöinspektörer att kommunicera och ökad kunskap om förutsättningarna för tillsynen. Det är ett par av forskningsresultaten som nu ska tillämpas i landets kommuner.

TEXT PER LARSSON | BILD STOCKPHOTO

Kommunernas miljöinspektörer är en viktig yrkesgrupp för genomförande och efterlevnad av miljölagstiftning. Men hur ska inspektörerna jobba för att få bästa möjliga resultat i kommunikationen med representanter för de verksamheter de inspekterar? Och hur påverkar incitament beteende hos den verksamhet som inspekteras?

Det är frågor som forskare från Stockholms universitet, KTH, Karolinska institutet och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) under fyra års tid studerat inom det tvärvetenskapliga forskningsprojekt Effektiv miljötillsyn. Projektet har letts från Nationalekonomiska institutionen vid Stockholms universitet och finansierats av Naturvårdsverket.

Av de tre delprojekten handlade det första om metoden för inspektörernas tillsyn. Forskarna har här testat en ny samtalsmetod för miljöinspektörer, så kallade motiverande samtal, som är vanliga inom till exempel vården. Miljöinspektörer i fem kommuner har utbildats i denna metodik och sedan testat hur den fungerat. Resultatet blev att inspektörer upplevde att kommunikationen med de inspekterade fungerade bättre. Det har blivit mindre av pepinnar och mer av att locka fram inre drivkrafter.

I det andra delprojektet har fem nationalekonomer och en statistiker vid Stockholms universitet kartlagt tillsynsmyndigheternas förutsättningar och incitament. En enkät till landets alla miljöförvaltningar visar att det finns en stor variation i förutsättningar och utförande av miljötillsyn. Storleken på förvaltningarna i kommunernas varierar kraftigt med en tendens mot färre självständiga miljöförvaltningar. Svaren visar även att det förekommer politiska påtryckningar i närmare var fjärde kommun. Kanske det är en förklaring till att hela 97 procent av de svarande vill ha mer av statlig vägledning för miljötillsynen.

Hög avgift avskräcker

– Det är skralt med statistik. Tillsynsdata samlas inte in på ett konsistent sätt. Det är därför svårt att utvärdera och analysera miljötillsynen, säger Mathias Herzing som är en av de två huvudprojektledarna vid Nationalekonomiska institutionen.

Inom detta delprojekt har även ”återfall” studerats, alltså hur lång tid det tar innan ett företag åter igen får anmärkningar vid miljöinspektion. Slutsatsen är att ju högre miljöavgift desto mindre risk för återfall.

– Vi har kartlagt verksamhetsutövers drivkrafter och vägt in faktorer som hur markna-

Genom att använda en ny metod för kommunikation vid inspektionstillfällena upplever miljöinspektörerna att tillsynen fungerar bättre.

den, konkurrenssituationen och konjunkturen ser ut, säger den andra huvudprojektledaren, Adam Jacobsson.

En studie har även gjorts av vilken påverkan varit på miljötillsynen då miljöpartiet ingår i den styrande koalitionen i en kommun, vilket visade sig ha en bestående effekt.

I det tredje delprojektet har forskare vid KTH och FOI tagit fram en prototyp på ett informations- och beslutstödssystem för miljötillsyn. Systemet ska vara enkelt att använda för uppföljning och tillsyn. Inspektörerna ska där kunna lägga in tips och kunna ta del av varandras erfarenheter.

Förlängning med nytt anslag

Projektet har gett forskarna många värdefulla inblickar i hur miljötillsynen går till, men det har även varit viktigt för miljöinspektörerna.

– De har varit tacksamma att vi uppmärksammat dem. Det här är en yrkeskår vars roll behöver förtydligas, säger Adam Jacobsson.

Forskningen ska fortsätta. I somras beslutade Naturvårdsverket att bevilja ytterligare fem miljoner kronor under tre år för att följa upp effekterna av den nya samtalsme-

» Det är skralt med statistik. Tillsynsdata samlas inte in på ett konsistent sätt. Det är därför svårt att utvärdera och analysera miljötillsynen

tod som tagits fram inom Effektiv miljötillsyn. Forskarna ska även se hur de kan vidareutveckla utbildningarna för inspektörer, titta på verksamhetsutövers drivkrafter och utföra fler statistiska analyser för att få svar på de frågor Naturvårdsverket söker svar på – som kan vara av stort intresse även för andra myndigheter. Förutom nationalekonomerna fortsätter statistikern Gebrenegus Ghilagaber och psykologer från Karolinska institutet inom projektet. ■

► www.effektivmiljotillsyn.se

Grekiska droppstenar avslöjar forntida klimat

För 5 000 år sedan stängdes tiotalet personer in i en grekisk grotta. Nu analyserar forskare vid Stockholms universitet droppstenar för att kartlägga vilket klimat de levde med.

TEXT PER LARSSON | FOTO EVA DALIN OCH PRIVAT

Det är ett tidsödande och enahanda jobb som pågår i ett av labben i Geovetenskapens hus. Med en liten bormaskin med borrhuvud som på en tandläkarborr borrar doktoranden Meighan Boyd hål i stalagmiten (droppsten som "växer" uppåt). Lite större hål för dateringsanalys och riktigt små hål för klimatanalys. Från varje hål samlar hon upp pulvret i en glasburk och skickar det till Spanien och Österrike för analys. Att borra ett hål för datering tar ungefär en timme och att

göra klimatanalysen cirka 10 minuter. Målet är att ta minst 2 000 prover, så åtskilliga veckors arbete väntar. När proverna analyserats återstår arbetet med att tolka resultaten.

Vi backar tillbaka bandet några år. Då läste Meighan Boyd en kurs om tropikerna vid Institutionen för naturgeografi och kvartärgeologi och blev fascinerad av grottforskning. I fjol började hon doktorera. Första delen av avhandlingen handlar om karibiska grottor. Den andra delen riktar in sig på Grek-

land. Hennes handledare Karin Holmgren har under många år studerat klimatförändringar bland annat genom att analysera droppstenar i grottor. Hon är även föreståndare för NEO, den forskningsstation som Stockholms universitet upprättat i Grekland tillsammans med företaget Temes och Academy of Athens. Forskningen vid NEO är inriktad på att studera klimat- och miljöförändringar vid Medelhavet.

NEO:s kompetens på klimatområdet väckte intresse hos de arkeologer och geologer som utforskar Alepotrypa, ett stort grottsystem på det grekiska fastlandet. Det stora grottsystemet upptäcktes på 1950-talet och där finns även en underjordisk sjö. I grottans salar finns många skelett och andra mänskliga lämningar. Troligtvis levde hundratals personer här tills grottan täpptes till efter en jordbävning för cirka 5 000 år sedan. De människor och djur som då fanns där stängdes inne i grottan och den har blivit som ett "arkiv" över hur livet var då – som i Pompeji.

Perfekt som klimatarkiv

De forskare från Grekland som jobbar i grottan ville veta hur klimatet såg ut för 5 000 år sedan i området och hur det kan ha påverkat vad människorna odlade och deras liv. Förfrågan gick till Karin Holmgren och hon engagerade Meighan Boyd i forskningen.

När tidningen besöker Meighan Boyd ligger grotthjälpmarna på bordet och hon berättar entusiastiskt om sitt första besök i Alepotrypagrottan förra året. I maj var hon till-

» Det var superintressant! Där fanns bra droppstensbildningar som kan fungera som klimatarkiv. Det svaga luftflödet i grottan gör att det blir extra bra analysmaterial.

Meighan Boyd i laboratoriet med droppstenarna från grekiska Alepotrypagrottan.

baka i Grekland och fick då tillträde till grottgångar som tidigare inte blivit kartlagda.

– Det var superintressant! Där fanns bra droppstensbildningar som kan fungera som klimatarkiv. Det svaga luftflödet i grottan gör att det blir extra bra analysmaterial.

I början av hösten var Stockholmsforskarna tillbaka och hämtade hem tre stora droppstenar som de knackade loss med hammare och kil. Det är ett arbete som kräver stor varsamhet. Slår de för hårt eller träffar fel riskerar stenen att gå sönder.

Instängda skelett

Miljön i grottan är onekligen speciell. Skeletten av de människor som omkom när grottan stängdes ligger kvar och där finns även grottinvånarnas förfäder begravda. Som en påminnelse om den makabra historien har Meighan Boyd en raritet liggande i en plastpåse på sitt skrivbord – en kalcitbit som växt på ett människoskelett i grottan. Även den ska skickas för datering.

Vi återvänder till labbet i Geovetenskapens hus. På en bänk ligger de uppsågade droppstenarna från Grekland. Obehandlade är de ojämnta och gul-grå i färgen. Men när Meighan Boyd fuktar och polerar dem träder skönheten fram. Där finns tydliga gränser mellan olika skikt. Dessa avslöjar bland annat om och när dropp-

OVAN: Några av de 2 000 hål som borras i droppstenarna med den lilla boren (överst) för att få prover som skickas till Spanien och Österrike för analys.

UNDER: Karin Holmgren, Fredrik Ljung och Meighan Boyd i Aleopotrypogrottan.

stenarna utsatts för luftföroreningar. Så upphör till exempel märken av sotet från eldarna i grottan plötsligt när grottan stängdes för 5 000 år sedan.

I december kommer de första resultaten från Spanien från dateringsanalyserna. Då återstår åtskilliga timmars arbete för Meighan Boyd med att analysera resultaten och ge en bild av klimatet i Grekland för 5 000 år sedan. ■

NAMN OCH NYTT

REDAKTÖR EVA ENARSON FOTO BOKFÖRLAGET ATLAS, PRIVAT, EVA DALIN, SANTERUS FÖRLAG, PIRATFÖRLAGET

Hallå där

Julian Vasquez, docent vid Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria och initiativtagare till Nattfestivalen i Korpilombolo i Norrbotten.

Vad är nattfestivalen i Korpilombolo?

– Det finns många festivaler som pågår på natten. Men den i Korpilombolo skiljer ut sig genom att den har natten som genomgående tema. Under två veckor i december hålls seminarier och workshops där natten behandlas ur olika synvinklar inom litteratur, musik, film, teater och konst. Natten är viktig för många filosofer, till exempel Wittgenstein och Gadamer, och inom många världsreligioner, inte minst inom buddhismen och kristendomen. Vi har även haft besök av forskare från Kiruna Rymdcenter, som pratar om nattens naturvetenskapliga aspekter.

Vad är bakgrunden till nattfestivalen?

– Jag forskade tidigare om en av Colombias främsta poeter, den svenskättade diplomaten León de Greiff. Han var en riktigt nattsuddare och natten var ett ständigt återkommande tema i hans författarskap. León de Greiff var mycket intresserad av sina svenska rötter. När han upptäckte att det fanns en liten by i Tornedalen i Norrbotten, med ett namn så snarlikt den lilla tropiska colombianska byn Bolombolo, där han vistades en tid, skapade han en fantasi-värld där de två byarna Korpilombolo och Bolombolo fogades samman i en symbolisk förening med natten som gemensam nämnare. I samband med att jag och några kol-

legor höll ett symposium om León de Greiff bestämde vi oss för att starta festivalen med honom som inspirationskälla.

Finns det någon sådan förening mellan byarna i verkligheten?

– Ja, det gör det. För snart två år sedan ingicks ett vänortsavtal mellan Pajala kommun, där Korpilombolo ligger, och Venecia kommun, där Bolombolo ligger. Avtalet omfattar allt slags samarbete: handel, kultur, vetenskap, turism, industri och så vidare.

Vad tycker lokalbefolkningen om festivalen?

– I början var en del lite skeptiska. Men nu är vi inne på det nionde året och folk är verkligen entusiastiska. Det här är den stora grejen i Korpilombolo och festivalen är relativt känd i hela Norrbotten. Den har deltagare från hela världen, exempelvis Japan, USA, Ryssland, Tyskland och de nordiska länderna.

Varför fascinerar du själv av natten?

– I år kommer vi bland annat att behandla Erik Johan Stagnelius. Och det är som han skriver: "Natten är dagens mor". Natten är källan till allt. Polariteten mellan natt och dag fascinerar mig. **STAFFAN WESTERLUND**

Festivalen pågår 1 – 13 december

► www.nightfestival.se

Boken

Olika vägar till vetenskapen

FÖR TVÅ ÅR sedan bildades Sveriges unga akademi. Den ska vara ett tvärvetenskapligt forum och en forskningspolitisk plattform för unga forskare i Sverige. Akademien har bland annat ordnat seminarier, gjort debattutspel och skrivit remissvar. Nu har den även gett ut en bok där ledamöter i akademien kort skriver om sina egna vägar in i vetenskapen och tar upp frågor som yrkesval och karriärstrategier.

Tre av akademins ledamöter från Stockholms universitet medverkar med sina berättelser. Gustaf Arrhenius skriver om hur han hittade till filosofin efter att ha arbetat som datatekniker och läst till läkare. Fysikern Jan Conrad skriver under rubriken "Mörkrets hjärta" om sin forskning kring universums mörka materia och tipsar om hur du lyckas som forskare. Biokemisten Martin Högbom skriver om hur vackert organisk kemi kan vara och att han inte ångrat sina vägval.

Vägar till vetenskapen. Santerus Förlag

PER LARSSON

Visste du att

Alice Munro har skrivit en novell om Sonja Kovalevsky?

"...hon kände sig skuldmedvetet uttråkad av de förnuftiga svenskarna som varit det enda folk i Europa som velat anställa en kvinnlig matematiker på sitt nya universitet. Deras huvudstad var alltför ren och prydlig, deras vanor alltför regelbundna, deras fester alltför artiga. När de väl kommit fram till att en viss ordning var korrekt följde de helt enkelt den, utan någon av dessa upplivande och troligen farliga diskussionsnätter som kunde fortgå i evigheter i Sankt Petersburg eller Paris."

Utdraget är hämtat från årets Nobelpristagare i litteratur, Alice Munros novellsamling *För mycket lycka*. I en av novellerna med samma namn som bokens titel, får läsaren följa Stockholms högskolas och världens första kvinnliga professor i matematik Sonja Kovalevskys tankar och tid under sitt sista levnadsår.

EVA ENARSON

Inge Jonsson tilldelas medaljen Illis quorum

REGERINGEN har beslutat att tilldela professor emeritus och tidigare rektor vid Stockholms universitet, Inge Jonsson, medalj i guld av tolfte

storleken med inskriften "Illis quorum meruere labores".

Stort anslag från Forte

MARTA SZEBEHELY, professor vid Institutionen för socialt arbete, får nio miljoner kronor i anslag från Forte inom Åldrande och hälsa för: "Individanpassad omsorg och generell välfärd: dilemman i marknadsieringens tid".

Joakim Malmström ny förvaltningschef

JOAKIM MALMSTRÖM är sedan slutet av oktober universitetets nya förvaltningschef. Han har en filosofie doktorsexamen i historia från Uppsala universitet. Joakim anställdes som utbildningsledare vid Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Stockholms universitet i oktober 2006 och som kanslichef på samma fakultet i augusti 2008. Därefter har han varit chef för Planeringsavdelningen fram till i augusti i år, då han fick uppdraget som tillförordnad förvaltningschef.

– Som tidigare fakultetskanslichef och senare planeringschef har Joakim solid erfarenhet av universitetsadministration, samtidigt som han med sin bakgrund som disputerad i historia känner akademien väl också från verksamhetens perspektiv. Med Joakim får Stockholms universitet en både dialoginriktad, drivande och kun- ning ledare för sin stora och komplexa förvaltning, säger rektor Astrid Söderbergh Widding.

RÄTTELSE:

I förra numret angavs felaktigt att professor Stefan Nordlund är ny prefekt vid Institutionen för biokemi och biofysik. Korrekt är att han i september blev prefekt vid Institutionen för matematikämnet och naturvetenskapsämnenas didaktik.

Årets bästa svenska kriminalroman – skriven av kriminolog vid universitetet

SVENSKA DECKARAKADEMIN har utsett *Den osynlige mannen från Salem* av Christoffer Carlsson till Årets svenska kriminalroman med motiveringen: "Stark noirroman med förtätad stämning av vemod och uppgivenhet". Christoffer Carlsson är kriminolog och verksam vid Stockholms universitet.

Tina Sundelin vinnare bland dansande doktorander

PSYKOLOGISKA INSTITUTIONENS doktorand Tina Sundelin har dansat sin avhandling om sömndeprivation och vunnit första pris i kategorin samhällsvetenskap i tävlingen "Dansa din doktorsavhandling" som arrangerades för sjätte gången av Science magazine och AAAS (som publicerar ScienceNOW).

Hedersbult till trotjänare

I **UNIVERSITETSNYTT NR 2 2013** fanns ett personporträtt av Leif Bäcklin som jobbat ett halvt sekel som tekniker vid universitetet. Leif har nu gått i pension och fick då ett hederstecken som enbart delats ut en gång tidigare. Hederstecknet är "Hedersbult av 1:a storleken, för synnerligen förtjänt instrumentmakare vid Stockholms universitets meteorologiska institution". Det instiftades på Verkstad 406 (dåvarande Zoologiska institutionen) i slutet av 1980-talet för att kunna hedra teknisk personal vid till exempel pensionering.

I korthet

ELIN LUNDQUIST, doktorand vid Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusvetenskap, har tilldelats ett stipendium ur Mats Rehnbergs minnesfond för sitt avhandlingsprojekt om fågel-skådning som praktik.

JANKEN MYRDAL, professor i ekonomisk historia, har tilldelats Kungl. Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur, Nils Ahnlunds pris.

KARIN SENNEFELT befördras till professor i historia.

PER CARLBRING, professor vid Psykologiska institutionen, får närmare fyra miljoner från Forte för projektet "ANDTS: Utvärdering av ett internetlevererat KBT-program med telefonstöd för anhöriga till problemspelare – en randomiserad kontrollerad studie".

OLOF SUNDQVIST befördras till professor i religionshistoria.

CHARLOTTA BAY, fil. doktor i företagsekonomi vid Score och Uppsala universitet, har tilldelats Oskar Sillén-priset 2012 för sin doktorsavhandling.

ULRICA SÖDERLIND, Ekonomihistoriska institutionen, är en av skribenterna i Riksarkivets årsbok 2013 "Mat och dryck. Smakprov ur arkiven", som belönats med Måltidsakademiens pris i Årets Svenska Måltidslitteratur 2013, kategorin "Årsböcker och kalendrar".

ANTONIO BARRAGAN befördras till professor i molekylär infektionsbiologi.

GUNNAR ANDERSSON, professor i sociologi, får 25 miljoner kronor från Vetenskapsrådet för projektet Stockholms universitets SIMSAM-nod för demografisk forskning (SUNDEM).

LEONARD BARRIE, föreståndare för Bert Bolincentret för klimatforskning och professor vid Institutionen för geovetenskaper, får 2013 års Haagen-Smit Prize of the Journal Atmospheric Environment för en vetenskaplig artikel.

ESKIL WADENSJÖ, professor i nationalekonomi, är en av sju personer som arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson förordar som experter i Delegationen för jämställdhet i arbetslivet.

JOHAN LUNDBERG, docent i litteraturvetenskap och tidigare chefredaktör på tidskriften Axess, blir ny medlem i det borgerliga samhällsmagasinet Neos redaktionsråd.

Läs mer på
su.se/medarbetare

Annorlunda miljöföreställning på Dramaten

I år firar Kung Carl XVI Gustaf fyrtio år som regent. Detta jubileum uppmärksammades med en annorlunda föreställning på Dramaten i november, med utgångspunkt i Kungens intresse och engagemang i natur- och miljöfrågor. Johan Rockström, professor vid universitetets Stockholm Resilience Centre och Mattias Klum, fotograf och hedersdoktor vid Stockholms universitet, deltog tillsammans med politiker, musiker och skådespelare i en tidsresa genom fyrtio år av miljöfrågor.

Vinnare av Challenge Your Perspectives

Biologistudenten Ellie Johnston (t v) från University of North Carolina vann Stockholms universitets första pris i tävlingen Challenge Your Perspectives för USA-studenter. Efter att ha slutfört en omfattande tävlingsprocess utöver gällande behörighetskrav får hon därmed möjlighet att läsa masterprogrammet Social Ecological Resilience for Sustainable Development vid Stockholm Resilience Centre. Rebecca Jones (t h) från University of Idaho och Timila Dhakhwa från Lake Forest College får var sitt resestipendium. Prisceremonin ägde rum på svenska ambassaden i Washington i slutet av november. Samtliga finalister medverkade vid ett symposiumtillsammans med nio amerikanska nobelpristagare.

FOTO EVA ALBREKTSSON

Kenneth Sund lämnar snart teknikbordet i Aula Magna.

FOTO EVA DALIN

Trogen tekniker går i pension

Få som varit i Aula Magna lär ha missat honom. Med en vass kommentar i ena mun-gipan och ett lurigt leende i den andra hastar han runt för att fixa så tekniken fungerar eller utrustningen kommer till rätt plats.

Den 15 november 1971 började Kenneth Sund sitt yrkesliv vid Stockholms universitet då han steg in i lokalerna på Norrtullsgatan 45. Två veckor senare blev det flytt till Frescati och Södra huset.

Innan dess hade han arbetat på en radio- och tv-firma som hade service på videobandspelare. Han fick följa med en tekniker till universitetet. Där kom Kenneth i kontakt med chefen för Läromedelscentralen, som undrade om han ville börja jobba där, eftersom man sökte en tekniker. Och på den vägen blev det. I 42 år har han varit universitetet trogen och lärt känna många, både vid universitetet och hos kunder som hyrt Aula Magna och andra lokaler här.

1997 blev Aula Magna färdig. Byggnaden fick samma år pris som Stockholms vackraste byggnad. Som arbetsplats är aulan också en otroligt fin arbetsplats, enligt Kenneth. Han har också trivts väldigt bra med sina arbetskamrater och främst då de närmast som finns vid Konferensservice.

– Jag har haft många chefer under mina år vid universitetet men de som jag sätter främst är min nuvarande chef Inga Horndahl och

Ami Hedblad som tidigare var chef för Konferensservice.

Det som varit bäst med att jobba vid universitetet är, enligt Kenneth, att dagarna har varit olika vad gäller föreläsningar och konferenser – så tiden har gått fort.

– Jag har också mött många trevliga föreläsare och studenter.

Vad har varit den svåraste uppgiften att lösa?

– Som tekniker finns det egentligen ingen uppgift svårare än någon annan. Alla uppgifter ska lösas till kundens bästa och i samråd med kunden och mina medarbetare.

Arbetet med att skola in en ersättare till Kenneth påbörjades i somras då Patrik Hjelm anställdes och de två har jobbat parallellt under hösten. Lagom till jul gör Kenneth sin sista arbetsdag.

Vad ska du göra sedan?

– Jag har inte något direkt planerat utan ska ta vara på tiden tillsammans med min fru och mina två döttrar och barnbarnet.

Kenneth kommer även fortsättningsvis att befinna sig i Frescati, bostaden finns på Lappkärrsberget.

Men han tror inte att det ska bli svårt att hålla sig från Aula Magna – även om det säkert blir en del besök här. **PER LARSSON**

Nominera till Årets lärare 2014

Har du som är anställd en kollega som gör framstående pedagogiska insatser? En engagerad lärare som inspirerar studenter att lära mer? Ta chansen att lyfta fram just din kollega genom en nominering till pedagogiska priset. Bra undervisning ska prioriteras och utvecklas. Genom pedagogiska priset vill Stockholms universitet uppmärksamma goda pedagogiska insatser och deras betydelse för studenters lärande. Alla anställda och studenter kan föreslå lärare. Priset, som kan gå till högst en lärare per fakultet, består av 50 000 kronor och ett diplom. Pristagarna får ta emot utmärkelsen på installations- och promotionshögtiden i Stads-huset i september 2014. Nominera fram till 15 mars på www.su.se/pedpris

Månadens stockholmare: Rebecca Forsberg

Hon är regissören och dramatikern som samarbetar med IT-forskare vid Stockholms universitet för att nå ut till en ny och yngre även publik. Rebecca Forsberg utsågs i november till månadens stockholmare för sin banbrytande digitala teaterproduktion Women in Science som uppfördes vid flera tillfällen på Dramatens scen.

► www.stockholm.se

Utveckla din lärarkompetens

Universitetets högskolepedagogiska utbildning vänder sig till alla som undervisar vid Stockholms universitet och vill utveckla sig som lärare, oavsett tidigare erfarenheter. Undervisningserfarenhet från sina egna ämnen är centrala i utbildningarnas samtliga kurser och aktiviteter.

Kurserna ger lärare tillfälle att träffa kollegor från alla ämnen samt utbyta idéer och inspiration som ger direkt nytta i undervisningen och ska ses som en naturlig del i lärares kontinuerliga professionella utveckling.

Just nu finns flera kurser att anmäla sig till inför vårterminen 2014 på Medarbetarwebben.

► www.su.se/hogskolepedagogik

Biblioteket stängt delar av december

Universitetsbiblioteket är snart i mål med första etappen av ombyggnationen. Det innebär att i början av nästa år kommer den delen av biblioteket som hittills har varit avstängt för byggnadsarbete att gradvis öppnas.

Den 16 till 26 december kommer biblioteket periodvis att vara stängt. Anledningen är att informationsdisken, återlämningsmaskinen och en del av de öppna boksamlingarna kommer att flyttas. En ny tillfällig entré kommer att öppnas och användas under vårterminen.

Under de dagar som biblioteket har stängt kommer en tillfällig informationsdisk att finnas utanför huvudbiblioteket. Tillgången till bokbeståndet blir mycket begränsat eftersom samlingar kommer att flyttas. Bibliotekets elektroniska resurser är tillgängliga som vanligt.

Information om alla förändringar uppdateras löpande på bibliotekets webbplats.

► För frågor kontakta kundservice@sub.su.se

► Gör din röst hörd! Skriv ett inlägg till Universitetsnytt, per.larsson@su.se

FOTO EVA DALIN

Nyheter på Fakultetsklubben

PROVA PÅ-LUNCHER I JANUARI: För dig som ännu inte är medlem finns nu möjligheten att komma till en prova på-lunch den 13–14 eller 20–21 januari 2014 för 85 kronor (ordinarie pris 105 kronor).

FÖRENKLAT MEDLEMSKAP: Om du vill bli medlem introducerar vi nu ett nytt och förenklat sätt att registrera sig via klubbens webbsida. Priset är oförändrat 200 kronor per år. Kort efter din betalning fungerar passerkortet i Fakultetsklubbens dörr.

AFTERNOON TEA: kommer snart att erbjudas två eftermiddagar i veckan. Ingen föränmälan. Dagarna är ännu inte fastställda. Håll utkik på klubbens webbsida.

Som vanligt ordnas under våren efterjobbet-kvällar, ibland även med gäster. Boka gärna redan nu den 21 maj då det blir rosévinprovning med Michel Wlodarsczyk. Den 4 juni arrangeras en grillkväll med invigning av det nyplanterade magnoliaträdet som klubben fått i gåva av Universitetets trädgårdsförening.

► www.su.se/fakultetsklubben

Bergianska trädgårdens
julutsällning

FOTO EVA DALIN

God Jul och Gott Nytt År önskar
Universitetsnytt's redaktion

► Ta del av universitetets evenemang på www.su.se/medarbetarkalender

IN ENGLISH

EDITOR PAUL PARKER | PHOTO EVA DALIN, CAROLINA ANDRÉN | ILLUSTRATION REBEKKA MORNIO
 ► WWW.SU.SE/ENGLISH/NEWS ► REDAKTION@SU.SE

Open access is here to stay

THERE HAS BEEN some media attention lately regarding a complaint filed with the Chancellor of Justice against Stockholm University. The University Library has digitised theses from the ACTA series and published them on DiVA without first obtaining permission from the authors, as required by the Copyright Act. It all started with a critical article following an anonymous tip to the national newspaper Svenska Dagbladet (SvD). Interestingly, however, the debate soon took a different turn. In social media, news articles, and an editorial in SvD, many people have actually come to the University's defence and argued that it is rather the law that is outdated.

Copyright infringement cannot be condoned, of course, but the principle of disseminating research ought to be crystal clear. The findings of research supported by public funds belong in the public domain. It should thus be in the individual researcher's best interest to reach as wide an audience as possible. Open Access as a basic principle of academic publishing is here to stay. The academic community has already embraced this development. However, a number of legal and publishing policy obstacles remain.

Meanwhile, it has emerged that the Swedish Research Council is planning to abolish its support for journals in the humanities and social sciences – the last area that still has this type of support. Unfortunately, this is too soon. Open Access publishing is not free, and it has proved to be particularly difficult to finance in the humanities and

social sciences, even if development is moving quickly.

The individual researcher is at risk of being stuck between commercial economic interests and bibliometric requirements. It is thus important to be able to continue providing institutional support for Open Access publishing, so that it will not simply be those with the most money that succeed in the bibliometric competition. In the long run, the commercial publishers' power needs to be broken. We write and peer review the articles for free, only to then pay dearly to access them. This is not reasonable, and technological developments have made it unnecessary.

Stockholm University obviously wants to continue to promote open publishing of research findings in the future. We are now seeking solutions in order to continue our digitisation project. At the same time, we need to have a dialogue within the sector, and with the Swedish Research Council, about future publication strategies, and not leave the decisions up to the commercial publishers. Free access to research findings is far too important.

Astrid Söderbergh Widding, Vice-Chancellor
 ► rektor@su.se

Introduction and career guidance need to improve

IN 2003, the student union conducted a survey among Stockholm University's doctoral students, which showed that many, mostly female, doctoral students felt that there were problems with the work environment. Through a survey that was sent out at the end of 2012, the student union has now followed up on how the doctoral students' situation has changed. The results were compiled in the spring and autumn. About 50 per cent, or just over 700 of the doctoral students who received the survey, responded.

Happily, it turns out that, in general, the conditions for doctoral students at Stockholm University are better than the national average as reported in the National Agency for Higher Education's "Doktorandspegel" survey from 2007/2008. Most of all, doctoral students feel that supervision has improved, but there are also some who experience serious shortcomings, says PhD Student Ombudsman Fredrik Charpentier Ljungqvist.

An overwhelming majority are satisfied or very satisfied with their choice to become a doctoral student, and feel that the research training is rewarding and of high quality. 84 per cent of the respondents feel that their research training is of high or very high quality.

But there is also discontent. Many doctoral students are unhappy with the introduction they received. They are also very unhappy

with the information and support regarding their continued career upon graduation, whether it be a career within or outside academia. Nearly half of the doctoral students are worried about being unemployed upon graduation.

Another shortcoming is that half of doctoral students do not think of their department as a particularly stimulating research environment. Many of them feel that the course component of the research training is not up to par and that academic discussions are held at a mediocre level.

Many doctoral students spend a significant amount of time writing their thesis, in addition to the teaching and supervision of students. Most of them feel that their work is very creative, but some also experience problems with the work environment and friction with colleagues that give rise to stress.

Recruitment visit to China

THERE WAS GREAT interest in Sweden and Stockholm University when a group from Stockholm University visited Beijing and Shanghai in the beginning of November. The purpose of the visit to China was to inform about the educational opportunities the University provides to international students. This took place in part at the China Education Expo, an international recruitment fair with 60,000 visitors across five Chinese cities.

The visitors' questions were mostly about Master's programmes in economics, media and communication, pedagogy, law, and computer science. Many people also asked about the possibility to stay and work in Sweden after their studies. The overall impression from the group is that the image of Sweden and Stockholm University is positive.

Two students from Peking University helped as ambassadors for Stockholm University on location in Beijing. From the left: Chen Wei, who studied mathematics and economics while at Stockholm University, and Xiao Zhensu, who studied at the Department of English.

Christmas present ideas

THE UNIVERSITY HAS a variety of stylish profile products for sale, including pens, notebooks, ornaments, cards, jewellery, bags, shirts, and umbrellas. Profile products are now available in the new student building, Studenthuset, as well as at the University shop, SU-butiken.

Prisma – a new portal making it easier to apply for research grants

THE SWEDISH RESEARCH Council, Formas (the Swedish Research Council for Environment, Agricultural Sciences and Spatial Planning), and Forte (the Swedish Research Council for Health, Working Life and Welfare) are setting up a new application system that will allow researchers in Sweden to apply for grants to the three research areas via a research portal. Researchers will be able to use the portal to enter and gather all information about their applications to the three research areas. In addition, the researchers will be able to enter their CVs, download publications from SwePub and PubMed, and register additional publications. The research councils aim to start publishing smaller announcements in the system in 2014 and, later, to publish the big announcements for 2015.

What is the benefit of Prisma?

Prisma will make it easier for applicants to follow their applications, get an overview of where they have applied for research funds, apply for extensions, retrieve their CV, and link their applications. A CV service will also be connected to the application portal, and it will be possible to unlock and modify an application until the deadline. It will also be easier for the University to make financial reports and evaluations.

What happens next?

Additional financiers have decided to join the Prisma application system. First up are the Swedish Energy Agency, the Swedish Environmental Protection Agency, and Vinnova. Other financiers have signalled that they will consider joining in the future.

The Swedish Research Council, Formas, and Forte will provide information on how to use Prisma. Emre Özlü at the Research Liaison Office is responsible for coordinating the implementation at the University.

Miroslav Lustinsky named Environmentalist of the Year 2013

THE UNIVERSITY'S Environmentalist of the Year award (Årets miljöprofil) went to Miroslav Lustinsky from IT Services, who is responsible for the University's printing service. A total of eight members of staff were nominated.

Miroslav was awarded for demonstrating a strong commitment to environmental issues in his work, and for actively promoting the environmental benefits of the printing service. He has provided good examples of environmental improvements that have led to financial savings for large operations. 40 departments are currently using the service for printing and copying. The primary environmental benefits, which have led to a 30 percent decrease in printing, are the automatic deletion of print jobs that are never collected, and the option for users to manually delete unwanted printouts.

"Environmentalist of the Year" is the Environmental Council's award to an employee at Stockholm University who has, in a significant way, raised environmental awareness among the staff at a department or equivalent.

SEK 30 million to SweTox

THE RESEARCH COUNCIL Formas has granted SEK 30 million to research on endocrine disruptors. This is another step towards establishing the SweTox Research Center in AstraZeneca's former facility in Södertälje. The Knut and Alice Wallenberg Foundation has, along with the Karolinska Institute, already committed funds.

Ten Swedish universities, including Stockholm University, will now have the opportunity to create a national platform for research on how the chemicals we encounter in our daily lives affect the environment and human health. Medicine, cosmetics, food, hygiene products, and other consumer goods contain tens of thousands of chemicals, and we need to understand how they affect the environment and our health. In order to coordinate and strengthen Swedish research in this field, ten Swedish universities will now be able to create a joint national platform at the SweTox Research Center. AstraZeneca's facility for evaluating the safety of medicine is one of the world's largest and most renowned facilities in the field. Over the years, AstraZeneca has invested the equivalent of half a billion SEK into the facility.

"The issue of how to manage the environmental and health risks of endocrine disruptors is complex and requires collaboration between different research disciplines," argues Christina Rudén, professor of ecotoxicology and co-applicant from Stockholm University. "The SweTox Research Center could become an important platform for such collaboration and help strengthen and develop Swedish research on environmental toxicology. As I see it, an important aim is to contribute to the development of a policy for endocrine disruptors in the EU."

► www.swetox.se

New graduate school for international studies

THE GRADUATE SCHOOL is the result of a joint initiative between five departments to create a platform for doctoral students specialising in international studies. Expertise in international studies from the different departments will be gathered here and inspire further research and exchange. The graduate school provides a joint course package with a mandatory introductory course to international studies. The doctoral students can then choose from courses on a variety of topics, such as global governance, international law, and global security. The graduate school also organises seminars.

Eleven doctoral students are enrolled so far. While they are affiliated with their respective host departments, SIS allows them to receive supervision by experts from other departments and benefit from the invited guest speakers and networks that the senior researchers at SIS have access to. The courses are also open to doctoral students from other departments. 17 doctoral students are currently taking the introductory course to international studies, which runs throughout the autumn semester.

Next autumn, SIS expects to accept another ten doctoral students. SIS will then also include the Department of History, which means that the programme will be broadened. A workshop on "Academic Writing" is planned for the spring, aiming to prepare the doctoral students for publishing their work in international peer-reviewed journals.

The departments behind the graduate school are the Department of Economic History, the Department of Human Geography, the Department of Media Studies (Section for Journalism, Media and Communication), the Department of Political Science, and the Department of Law. The graduate school is funded by the Board of Humanities, Law and Social Sciences.

University foundations: Increased autonomy independent of operational form

STOCKHOLM UNIVERSITY HAS rejected the government's proposal that higher education institutions should operate as a new type of university foundation. In its consultative response, the University emphasises the need for increased autonomy and freedom of action for the universities.

The background is that, in June, the government presented a proposal regarding a new type of foundation called the university foundation. According to the memorandum, one aim is to increase the universities' freedom of action. Stockholm University states in its response that there are fundamental flaws in the investigation. In addition, the funding is inadequate. The proposal entails a number of negative changes for the university and its students and staff.

Krönika

FOTO EVA DALIN

Karin Tjulin

Karin Tjulin arbetar som kommunikatör vid Avdelningen för externa kontakter sedan 2010. Hon är både utbildad vetenskapsjournalist och gymnasielärare i engelska och tyska, kunskaper som kommer väl till pass i universitetets kommunikation kring samverkan och uppdragsutbildning.

Visst ska du använda dina kunskaper

SOM KOMMUNIKATÖR MED speciellt ansvar för alumner har jag världens bästa jobb – i jobbet ingår bland mycket annat att träffa universitetets tidigare studenter och få höra deras berättelser om vägval både före och efter studierna.

I höstas träffade jag Manuela. Hon kommer från Sydamerika där hon studerade journalistik och kommunikation vid ett universitet som låg i ett mycket oroligt område. Universitetet och utbildningen var grundad med idén att kommunikation ökar förståelsen människor emellan och i förlängningen kan minska problemen i området.

Efter sin examen arbetade Manuela ett par år med kommunikation på en organisation för mänskliga rättigheter i hemlandet, men hon var sugen på lite äventyr. En kompis var i Sverige och ordnade med ett jobb som au pair i en spansktalande familj för Manuela, som inte talade något annat språk än spanska. Som au pair levde Manuela helt isolerad från det svenska samhället – hon talade spanska med arbetsgivarna, med vännerna och läste och tittade på nyheter på spanska via datorn. Det var som en spansktalande bubbla, berättar hon.

Manuela träffar dock en svensk man som hon ska hjälpa med spanskan, de blir förälskade och hon bestämmer sig för att stanna kvar i Sverige och försöka lära sig svenska. Manuela berättar att hon inte är bra på att lära sig språk eftersom hon aldrig har gjort det – hennes lärare på Svenska för invandrare säger till och med att det kommer att bli mycket svårt eftersom Manuela inte ens kan engelska. Hon är också rädd för att prata, till och med när hon ska fika med sina kurskamrater från svenskundervisningen, vågar hon inte beställa kaffe på svenska, utan ber någon annan göra det. Men Manuela biter ihop och klarar sina kurser i svenska, trots att hon är blyg, talar tyst och är rädd att ingen ska förstå det hon säger. Parallellt arbetar Manuela som barnskötare och tycker att det är skönt att hon inte förstår och pratar så mycket svenska för då förstår hon inte när barnen är elaka mot henne, och elaka är de – så elaka att de andra i personalen blir arga på dem.

Så får Manuela kontakt med Korta vägen – ett projekt som är ett samarbete mellan universitetet och arbetsförmedlingen där coaching,

utbildning i att skriva CV, gå på anställningsintervju och till sist praktik ska förkorta vägen ut i arbetslivet för nyanlända utländska akademiker.

Manuela ville byta inriktning, hon trodde inte att hon skulle kunna jobba som kommunikatör utan att kunna språket. Men hennes coach uppmuntrade henne

–Visst ska du använda dina kunskaper, sa coachen och ordnade två intervjuer för kommunikatörsjobb. Manuela vågade ta steget och nu jobbar hon i en helsvensk miljö. I arbetsuppgifterna ingår att läsa avancerade texter och att leda möten på svenska. Så tack vare universitetet och Korta vägen fick Manuela självförtroendet tillbaka, nu vill hon gå vidare och arbeta med integrationsfrågor med ett inifrånsperspektiv.

BERÄTTARE: KARIN TJULIN

Manuela heter i verkligheten något annat.

» Parallellt arbetar Manuela som barnskötare och tycker att det är skönt att hon inte förstår och pratar så mycket svenska för då förstår hon inte när barnen är elaka mot henne, och elaka är de.

Våra berättelser

Denna krönika är en av de berättelser från medarbetare som kommit fram inom berättelseprojektet.

Ta del av fler berättelser på www.su.se/berattelser

Har du en berättelse som du vill dela med dig av? Skicka den till beratta@su.se